De Themistii Libanii Iuliani in Constantium orationibus

Dissertatio inauguralis

quam amplissimi

philosophorum Vratislaviensium ordinis

consensu et auctoritate

ad summos in philosophia honores

rite capessendos

una cum thesibus

die XII. mensis Octobris anni MCMVII hora 10 1/2

publice defendet

Carolus Gladis

Silesius

Adversarii erunt:

C. Dittrich, cand. prob.

J. Pietzko, Drd. phil.

Vratislaviae

Typis societatis typographorum Vratislaviensium

MCMVII.

De dissertatione probanda ad ordinem rettulit
Riccardus Foerster

Examen rigorosum habitum est Kal. Mais MCMVII.

RICCARDO FOERSTER

S.

Inter illos viros saeculi IV., qui toto animo antiquae fidei dediti manebant summumque litterarum Graecarum studium colebant, in orientali parte imperii Romani excellunt Themistius, Libanius, Iulianus. Iulianus, qui imperator inimicissimus fidei Christianae erat, inter alios magistro usus est Themistio[1]) et orationes Libanii, cui in disciplinam se tradere vetitus erat, clam per discipulum quendam sibi comparavit.[2]) Ex illo tempore cum iis per commercium litterarum amicitiam alebat. Themistius et Libanius, qui eodem tempore (350—352) in eadem urbe (Constantinopoli) docebant, amicitiam inierunt, quae multis epistulis confirmatur. Cum Libanius et Themistius invicem magni se aestimarent et Iulianus discipulus esset, multum interest scire, quae inter eos intercesserit ratio, si eidem rei tractandae operam suam navabant. Tale argumentum est laudatio Constantii imperatoris. Eam omnes tres composuerunt: Iulianus et Libanius, qui aliquot annis post nullam occasionem praetermiserunt imperatori detrahendi et maledicendi (cf. Iul. ep. ad Ath.: Lib. ed. Foerster vol. II p. 250, 14; 335, 11 sq.), Themistius, qui per totam vitam bona memoria eum coluit.

In Constantii laude versantur:

Themistii oratio I. περὶ φιλανθρωπίας ἢ Κωνστάντιος,
oratio II. εἰς Κωνστάντιον τὸν αὐτοκράτορα, ὅτι μάλιστα φιλόσοφος ὁ βασιλεύς,
oratio III. πρεσβευτικὸς ὑπὲρ Κωνσταντινουπόλεως ῥηθεὶς ἐν Ῥώμῃ,
oratio IV. εἰς τὸν αὐτοκράτορα Κωνστάντιον;

---

[1]) Iul. ep. ad Them. p. 335, 23 sq. (ed. Hertlein): ἥδιστα ἄν σοι τοὺς ἐμαυτοῦ πόνους διεξῆλθον καὶ τὰ ἐπικρεμασθέντα παρὰ τῶν φίλων καὶ ξυγγενῶν, ὅτε τῆς παρ᾽ ὑμῖν ἠρχόμην παιδείας, δείματα, εἰ μὴ σφόδρα αὐτὸς ἠπίστασο.

[2]) Lib. Epit. Iul. ed. Foerster vol. II. p. 242, 13: ὁ δὲ οὐ φοιτᾷ μὲν παρ᾽ ἐμὲ ποιούμενον αὐτοῦ τὰς συνουσίας . . . . τοὺς λόγους δὲ ὠνούμενος ὁμιλῶν οὐκ ἀνίει. Ep. 372 (ed. Wolf) Iuliano: σὺ παρ᾽ ἐμοῦ λαβὼν τὰς εἰς τὸ γράφειν ὁδοὺς οἷς ἔλαβες τὸν δόντα παρήνεγκας.

Libanii oratio LIX. βασιλικὸς εἰς Κωνστάντιον καὶ Κώνσταντα;

Iuliani oratio I. ἐγκώμιον εἰς τὸν αὐτοκράτορα Κωνστάντιον,

oratio II. περὶ τῶν τοῦ αὐτοκράτορος πράξεων ἢ περὶ βασιλείας.

Priusquam autem de necessitudine quae sit inter has orationes agatur, quaerendum est, quo tempore scriptae sint.

I.

Quo tempore scriptae sint orationes Themistii, Libanii, Iuliani.

Cum viri docti, qui hanc rem tetigerunt, fere omnes vel ad falsum vel ad incertum exitum pervenerint, denuo ea mihi a fontibus ipsis repetenda est.

§ 1.

De Themistii[1] oratione prima quae inscribitur περὶ φιλανθρωπίας ἢ Κωνστάντιος.

Plerique viri docti orationem primam vere anni 347 habitam esse statuunt[2] Ancyrae,[3] ubi tum aliquamdiu imperator con-

---

[1]) Sequor editionem Dindorfianam.

[2]) Harduinus p. 496 ed. Dindorf: *Habita porro est Ancyrae . . . . Eusebio et Rufino coss. an. CCCXLVII aerae vulg.* Tillemont, L'histoire des empereurs, Bruxelles 1709 vol. IV p. 692: *la première (loi datée d'Ancyre le 8 de mars 347) fait mettre en cette année la première oraison du philosophe Themistius, parceque le titre porte qu'il la prononça à Ancyre la première fois qu'il vit Constance, dont il fait le panegyrique.* Clinton, Fasti Romani, Oxford 1845 t. I p. 411, 3: *Themistii Or. I* περὶ φιλανθρωπίας. *Inscriptio:* οὗτος εἴρηται ἐν Ἀγκύρᾳ τῆς Γαλατίας, ὅτε πρῶτον συνέτυχε τῷ βασιλεῖ νέος ὢν ἔτι. *Constantius was at Ancyra in this year (in his march to Persia): Cod. Theodos.* Baret, De Themistio sophista et apud imperatores oratore, Parisiis 1853 p. 1: *Etenim in oratione, quam anno 347 ad Constantium habuit.* Sievers, Das Leben des Libanius, Berlin 1868 p. 56: *Im Jahre 347 (wahrscheinlich im Frühling) hielt Themistius dem Kaiser Constantius in Ancyra eine Lobrede.* Goyau, Chronologie de l'empire Romain, Paris 1891 p. 446: *347 Themistius prononce à Ancyre son premier discours (sur la philanthropie), qui est un éloge de Constance.*

[3]) Didascalia orationis I: οὗτος εἴρηται ἐν Ἀγκύρᾳ τῆς Γαλατίας.

stiterit,[1]) cum in Persas iterum expeditionem faceret. Unus Seeckius[2]) orationem anno 350 tribuit, cum *Nach der Überschrift, inquit, ist* περὶ φιλανθρωπίας (*I*) *die erste Rede, die er vor dem Kaiser hielt, und das zwar in Ankyra. Hiernach hat man sie in das Jahr 347 gesetzt, weil damals sich Constantius nachweislich in jener Stadt aufgehalten hat: Cod. Theod. XI 36, 8. Doch ist daraus gar nichts zu schliessen, weil der Kaiser jedesmal, wenn er von Antiochia nach Constantinopel oder zurück reiste, wie das zwischen 337 und 350 mehrmals geschah, Ankyra berühren musste. Und wäre die Rede bei Lebzeiten des Constans gehalten, so bliebe ganz unverständlich, warum der Bruder und Mitregent des Constantius gar nicht darin erwähnt wird. An anderer Stelle setzt Themistius auseinander, dass die Menschenliebe mit der Verwandtenliebe beginnen müsse: or. XXII 268 a. Und er sollte in einer Schrift, die in erster Linie die* φιλανθρωπία *des Kaisers preist, dessen einträchtiges Zusammenregieren mit seinem Bruder übergangen haben? Da aber auch von der Rache für dessen Tod nicht gesprochen wird, muss die Rede in eine Zeit fallen, in der Constans zwar schon tot war, Constantius aber mit seinem Mörder noch in Unterhandlung stand und man zweifelhaft sein konnte, ob er ihn nicht als Mitregenten anerkennen werde: Pauly-Wissowa IV S. 1065. Als er im Sommer 350 von Antiochia aus gegen Vetranio und Magnentius zog, wird ihm Themistius von Constantinopel her nach Ankyra entgegengereist sein, um dort seinen Panegyrikus vorzutragen. Der Grund dürfte gewesen sein, dass am Bosporus schon berühmtere Redner den Kaiser erwarteten, während in der kleineren Stadt weniger Konkurrenz zu fürchten war Dazu passt, dass Themistius or. XVI 200 b am 1. Januar 383 sagt, er sei vor mehr als dreissig Jahren zuerst mit dem Hofe in Berührung gekommen.* Neutri verum assecuti sunt. Nam, ut a Seeckio incipiam, Themistius hanc orationem habuit eo tempore, quo primum cum Constantio congressus est: ὅτε πρῶτον συνέτυχε τῷ βασιλεῖ.[3]) Itaque ad hanc orationem referenda non sunt: ἀλλ' ἦν ἄρα καὶ τἀμὰ ἴδια πλείω καὶ πλεῖν ἢ

---

[1]) Cod. Theod. XI 36, 8: *Dat. VIII Id. Mart. Ancyrae Eusebio et Rufino conss.* (a. 347).

[2]) Otto Seeck, Die Briefe des Libanius zeitlich geordnet, Leipzig 1906 p. 293.

[3]) Or. I p. 1.

τριάκοντα ὅλων ἐνιαυτῶν χρέως ἠρξημένον. ἄρτι τε γὰρ ἀρχόμενον παριέναι εἰς τὰ βασίλεια ἐξενάγει καὶ γνώριμον ἤδη γεγενημένον συνεπηνώρθου.[1]) Sed ex his verbis tantum apparet eum iam plus triginta annos cum aula imperatoria commercium habuisse, non abhinc annos triginta primum vidisse Constantium. Verisimile potius est Themistium legatum urbis Constantinopolis hac oratione Ancyrae imperatorem laudavisse. Quod colligo e verbis: τεσσαράκοντα ἔτη ταῦτα σχεδὸν ἐτέλεσα λειτουργῶν ὑμῖν ἐκ τῶν λόγων καὶ πρεσβεύων ἐφεξῆς ὁπόσας αὐτοὶ ἴστε πρεσβείας οὐκ ἀτίμως οὐδὲ ἀδόξως οὐδὲ ἀναξίως τῆς ὑμετέρας χειροτονίας, τὰς μὲν καθ' ἑαυτόν, τὰς δὲ τοῖς ἀρίστοις ὑμῶν κοινωνῶν.[2]) Quod Themistius Constantem non commemoravit, inde concludendum non est eum iam mortuum esse et orationem tum habitam esse, cum Constantius contra tyrannos profectus est. Neque enim ullo loco aut Constantis mortis aut tyrannorum mentio fit.

Oratio post pugnam Singarensem ponenda est. Nam Themistius moribus imperioque Saporis, regis Persarum, cum Constantio comparatis pergit:[3]) τοῦτ' οὖν ἐστιν ὃ διόλλυσιν ἐκεῖνον, οὐχ ἡ μέση τῶν ποταμῶν, ἀλλ' ἡ βασιλέως ἀρετὴ πλησίον λάμπουσα, quae verba nisi de Singarensi victoria nocturna anni 348 intellegi non possunt,[4]) praesertim cum Eutropio[5]) auctore *nullum Constantio contra Saporem prosperum proelium fuerit nisi quod apud Singaram haud dubiam victoriam ferociā militum amisit.* Commissum est illud proelium aestate anni 348.[6]) Constantio Constantinopolim redeunti gratulaturus obviam processit Themistius, Constantinopolis urbis legatus. Ancyrae imperatori obviam factus Singarensem pugnam quasi victoriam de more celebravit neque tamen tam adulatorie quam Libanius et Iuli-

---

[1]) Or. XVI p. 200 b quae habita est Kal. Ian. a. 383.

[2]) Or. XXXI p. 352 c—d quae habita est anno 385. Cf. Seeck l. l. p. 306.

[3]) Or. I p. 12 b.

[4]) Harduinus, p. 499 ed. Dindorf: *Ad Singarensem victoriam referri ista possunt percommode et vero debent.*

[5]) X, 10. Iul. or. I p. 24 C τὴν καλλίστην νίκην διέφθειραν.

[6]) Chron. min. ed. Mommsen I p. 236 ad annum 348: *bellum Persicum fuit nocturnum.* Iul. or. I p. 23 B: θέρος μὲν γὰρ ἦν ἀκμάζον ἔτι.

anus. Themistius igitur anno 348 exeunte orationem primam habuit.

Ad hanc vero referenda non sunt verba epistulae Libanii 1322[1]) τὸν δὲ (λόγον) ἐμοὶ πέμπε τὸν ἐν Ἀγκύρᾳ πρῴην τὰ μικρὰ μεγάλα ποιήσαντα. μικρὰ γὰρ αὐτοῦ δεῦρο τῇ τινων μνήμῃ κεκομισμένα περὶ τὸν πάντα ἡμᾶς ἀνδριάντα ἐκμαίνει. Cum haec epistula anno 364 scripta sit[2]), pertinet ad orationem V in Iovianum, quam Ancyrae habitam esse verisimile fit. Apud Socratem[3]) quidem legimus Themistium cum aliis senatorii ordinis viris imperatori obviam factum orationem consularem coram illo recitavisse Dadastanae, dubitari tamen non poterit quin Socrates, ut haud raro, errore captus sit, cum non commemoraverit[4]) Iovianum Ancyrae Kalendis Ianuariis anni 364 consulatum inisse.[5]) Hoc loco Themistius orationem consularem habuisse, Dadastanae Iovianus mortuus esse, Socrates locum mortis cum urbe orationis consularis habitae confudisse censendus erit.[6])

---

[1]) Clinton, l. l. p. 411, 3: *Libanius Epist. 1322 notices this oration.* Sievers, Das Leben des Libanius p. 56: *Im Jahre 347 hielt Themistius dem Kaiser Constantius in Ancyra eine Lobrede. Wenn nun Libanius den Themistius bittet, ihm eine in Ancyra gehaltene Rede . . . zu schicken, so ist es immer möglich, dass er dieselbe Rede gemeint habe.* Not. 12: Ep. 1322. *Doch könnte sich das immer auf eine spätere Rede beziehen, vielleicht selbst auf die V. auf Jovian, wenn nicht Socr. III, 26 sagte, dass sie in Dadastana gehalten worden sei. Der Anfang des Briefes spricht eine Klage aus, die sehr gut für die erste Zeit des Valens passt.*

[2]) Seeck, Die Briefe des Libanius p. 425: Frühling 364.

[3]) Hist. eccl. III, 26 Δαδάστανα . . . ἔνθα καὶ Θεμίστιος ὁ φιλόσοφος μετὰ τῶν ἄλλων συγκλητικῶν ἀπαντήσας τὸν ὑπατικὸν ἐπ᾽ αὐτοῦ διεξῆλθε λόγον.

[4]) Socr. l. l. Iovianus τῆς Ἀντιοχείας ἀναχωρήσας τήν Ταρσόν τε καταλαβὼν τῆς Κιλικίας ἐκεῖ τὸ Ἰουλιανοῦ σῶμα ἔθαψε. καὶ πάντα ἐπὶ τῇ κηδείᾳ τὰ νόμιμα πληρώσας ὕπατός τε ἀναγορεύεται· καὶ αὖθις ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν διαβαίνειν σπουδάζων ἐν χωρίῳ τινὶ παραγίνεται, ᾧ προσωνυμία Δαδάστανα.

[5]) Amm. Marc. XXV 10, 11 *Et cum introisset Ancyram imperator, paratis ad pompam pro tempore necessariis consulatum iniit.*

[6]) Chron. min. I p. 240 ad annum 364: *recessit Iovianus Aug. Dadastana die XI Kal. Mar.* Amm. Marc. XXV 10, 12 *Cum enim venisset Dadastanam, qui locus Bithyniam distinguit et Galatas, exanimatus inventus est nocte.* Zonar. XIII 14, 10 καὶ εἰς Ἄγκυραν τῆς Γαλατίας γεγονὼς κἀκεῖθεν ἀπάρας καὶ σταθμὸν προελθὼν εἰς Δαδάστανά τε καταλύσας αἰφνίδιον τετελεύτηκεν.

§ 2.

De Libanii oratione quae inscribitur βασιλικὸς εἰς Κωνστάντιον καὶ Κώνσταντα[1]).

Libanius orationem[2]) in laudem imperatorum Constantii et Constantis scripsit post pugnam Singarensem aestate anni 348 commissam[3]), quae ab eo p. 257—268 fuse describitur et ἡ τελευταία nominatur[4]), et ante mensem Ianuarium anni 350, quo Constans interfectus est.[5]) Libanius postquam narravit Constantem barbaris tantum timorem iniecisse et inicere, ut in provincias Romanas incursiones facere non iam audeant, pergit[6]) καὶ νῦν βασιλεὺς οὐ ταῖς φύσεσι τῶν Φρακτῶν, τῷ δὲ παρ' αὐτοῦ φόβῳ τὰς ἐκείνων ὁμολογίας τηρεῖν παραδοὺς ἐν ταῖς Παιόνων πόλεσιν ὑπὲρ τῶν ὅλων βουλεύεται. Constans igitur, quo tempore Libanius orationem habet, in Pannoniae urbibus de summa rerum deliberans moratur. Medio anno 348 Constans Mediolani versatus est,[7]) unde in Pannoniam se contulisse censendus est, quoniam ante diem VI Kalendas Iunias anni 349 Sirmi, in urbe Pannoniae inferioris, duas leges dedit.[8]) Oratio habita est Nicomediae; nam in qua urbe oratio recitabatur, in ea diem supremum obierat Constantinus Magnus contra Persas profectus.[9])

---

[1]) Ita, non, ut ante Foersterum inscribebatur, Κώνσταντα καὶ Κωνστάντιον, scribendum esse oratio ipsa clamat.

[2]) Lib. ed. Foerster vol. IV p. 201—296, quo nondum emisso uti mihi datum est.

[3]) Chron. min. I p. 236 ad annum 348: *bellum Persicum fuit nocturnum.* Hieronymus chron. 2363: *bellum Persicum nocturnum aput Singaram.*

[4]) P. 252, 8 τοῦτο μὲν ἡ τελευταία μάχη et p. 257, 16 φέρε δὴ καὶ τῆς τελευταίας μνημονεύσωμεν μάχης. ἣν τελευταίαν τε καὶ μεγάλην τὴν αὐτὴν ἔξεστι προσειπεῖν.

[5]) Chron. min. I p. 237 ad a. 350: *Constans occisus est in Galliis a Magnentio et levatus est Magnentius die XV Kal. Febr.*

[6]) P. 276, 5—8.

[7]) Cod. Theod. X 14, 2: *dat. a Constante XV Kal. Iul. Med(iolano) Philippo et Sallia conss. (a. 348).*

[8]) Cod. Theod VII 1, 2 et VIII 7, 3.

[9]) Lib. p. 244, 3—8: Constantinus ἐπειδὴ κατὰ τήνδε τὴν πόλιν ἐγίγνετο, εἶδεν ὁ κρείττων, ὅτι πολλοῖς μὲν τροπαίοις ἐκεῖνος ἐγγέγραπται, δεῖ δὲ καὶ τοῖν παίδοιν τὸν ἐπὶ Πέρσας τεταγμένον νίκαις ἐλλαμπρύνεσθαι βαρβαρικαῖς, καὶ δόξαν οὕτως τὸν μὲν ἄνω πρὸς αὐτὸν καλεῖ, τῷ δὲ φέρων τὸ ἔργον προσέθηκεν. Mortuus

§ 3.

De Themistii oratione secunda quae inscribitur εἰς Κωνστάντιον τὸν αὐτοκράτορα, ὅτι μάλιστα φιλόσοφος ὁ βασιλεύς.

Themistius oratione secunda Constantio, a quo per epistulam in senatu Constantinopolitano lectam laudatus erat[1]), gratias et laudes agit. Postquam ille imperatorem philosophum esse demonstravit et amorem fratrum propinquorumque praedicavit[2]), finem facit virtutes corporis Constantii laudando.[3]) Hunc orationis finem sequitur alter, in quo narratur Iulianum a Constantio ad Caesaris dignitatem provectum esse[4]), quae res facta est Mediolani Arbetione et Lolliano consulibus (anno 355) ante diem VIII Idus Novembres.[5]) Hanc dignitatem auctam Themistius eo loco commemorare debuit, quo de propinquis verba fecit, sed orationi finem iam imposuerat, cum nuntius Mediolano Constantinopolim allatus est Iulianum paucis ante diebus Caesarem esse factum. Oratio igitur post Idus Novembres anni 355 scripta lectaque in senatu Constantinopolitano ad Constantium Mediolanum missa est, quo ante Kalendas Decembres pervenit; nam Iulianus, ut

---

est imperator in suburbio Nicomediae. Chron. min. I p. 235: Κωνσταντῖνος . . ὁρμήσας ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν κατὰ Περσῶν, ἐλθὼν ἕως Νικομηδείας, ἐνδόξως καὶ εὐσεβῶς μεταλλάττει τὸν βίον ἐν προαστείῳ τῆς αὐτῆς πόλεως. Eutr. X 8 *Nicomediae in villa publica obiit.* Cassiodori chronica ed. Mommsen (Abh. d. sächs. Ges. d. Wiss. 3. Lpz. 1861 p. 647 ad a. 339) *Constantinus imperator dum bellum pararet in Persas, in Acyrone villa publica iuxta Nicomediam moritur.*

1) Them. or. II p. 26c οὗτος (Κωνστάντιος) μακρὸν βιβλίον συγγράφων μεστὸν εὐφημίας et p. 24a ἐπὶ τῷ κομισθέντι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος λόγῳ, ὃν ἔγραψε περὶ αὐτοῦ πρὸς τὴν γερουσίαν.

2) P. 38 c—d.

3) P. 39 a—d.

4) P. 39 d—40 a ἀλλ' ἐὰν ἅπαξ, ὦ μακάριοι, λεπτουργεῖν ἐπιτρέψωμεν καὶ ἀπομηκύνειν τὸν λόγον, πόρρω ἡμᾶς, εὖ ἴστε, ἐξοίσει. ἐπιθετέον οὖν σφραγῖδα τοῖς εἰρημένοις, ἣν αὐτὸς ἔναγχος ἐπέθηκε βασιλεὺς πάνυ λαμπράν τε καὶ νεουργόν. οὕτω γὰρ τῷ ὄντι φιλόσοφός ἐστιν ὁ γενναῖος, ὥστε καὶ τὸν συνάρχοντα φιλόσοφον ἐποιήσατο, οὐχ ὅτι προσήκει αὐτῷ κατὰ γένος, ἀλλ' ὅτι αὐτῷ κατὰ τὴν ἀρετὴν ἀγχιστεύει.

5) Chron. min. I p. 238 ad a. 355: *levatus est Iulianus Caes. die VIII idus Novemb.* Amm. Marc. XV 8, 17: *Haec diem octavum Iduum Novembrium gesta sunt, cum Arbetionem consulem annus haberet et Lollianum.*

infra (p. 15 sq.) demonstrabimus, in oratione prima, quae ante Kalendas Decembres anni 355 habita est, multis locis eam in suum usum convertit.

§ 4.

De Iuliani imperatoris oratione prima quae inscribitur ἐγκώμιον εἰς τὸν αὐτοκράτορα Κωνστάντιον.

Iulianus primam in Constantium Augustum orationem post interitum tyrannorum Magnentii[1]) Vetranionisque[2]), quin etiam Silvani, cuius sub finem mentio fit[3]), scripsit. Iulianus Gallo fratre interfecto per septem menses diversis custodiis retentus est[4]), deinde Athenis litterarum studiis se dedit, ex qua urbe subito ab imperatore Mediolanum vocatus[5]) et Caesar renuntiatus est ante diem VIII Idus Novembres anni 355.[6]) „*Deinde*“, ut ait Ammianus Marcellinus[7]), „*diebus paucis Helena virgine Constanti sorore eidem Caesari iugali foedere copulata paratisque universis, quae maturitas proficiscendi poscebat, comitatu parvo suscepto Kalendis Decembribus in Galliam egressus est.*“ Cum Iulianus in hac oratione, ut infra (p. 15 sq.) demonstrabitur, persaepe vestigia Themistii orationis secundae secutus sit, illa post hanc, quae paulo post diem VIII Idus Novembres anni 355 Constantinopoli habita est, et brevi ante iter Gallicum Kalendis Decembribus initum ponenda est.

[1]) Iul. or. I p. 40 B ἕως αὐτὸν (Μαγνέντιον) . . . . δίκην ἐπιθεῖναι τῶν τετολμημένων ἀξίαν κατηνάγκασας ὤσαντα διὰ τῶν στέρνων τὸ αὐτὸ ξίφος, ὃ πολλῶν πολιτῶν ἐμίανε φόνῳ. Chron. min. I p. 238 ad a. 353: *Magnentius se interfecit in Gallis apud Lugdunum die III id. Aug.*

[2]) Chron. min. I p. 238 ad a. 351: *depositus est Vetranio VIII Kal. Ian.*

[3]) P. 48 C στρατοπέδων τὴν εὔνοιαν τὸν θρασυνόμενον καθάπερ ἐπ᾽ ἐρημίας καὶ τὴν γυναικείαν ἀλουργίδα περιβαλόμενον ὥσπερ τινὰ λύκον ἐξαίφνης διασπασαμένων. Silvanus interfectus est a. d. VII Id. Sept. a. 355; cf. Seeck, Pauly-Wissowa R.-E. t. IV p. 1077.

[4]) Iul. ep. ad Ath. p. 272 D τὸν καίσαρα . . κτεῖναι παρέδωκε τοῖς ἐχθίστοις. ἐμὲ δὲ ἀφῆκε μόγις ἑπτὰ μηνῶν ὅλων ἑλκύσας τῇδε κἀκεῖσε καὶ ποιησάμενος ἐμφρουρον.

[5]) Iul ep. ad Ath. p. 273 D αὐτίκα ἐπ᾽ ἐμὲ πέμπει καὶ μικρὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα κελεύσας ὑποχωρῆσαι πάλιν ἐκεῖθεν ἐκάλει παρ᾽ ἑαυτόν.

[6]) Amm. Marc. XV 8, 17: *Haec diem octavum Iduum Novembrium gesta sunt, cum Arbetionem consulem annus haberet et Lollianum.*

[7]) XV 8, 18.

§ 5.

De Themistii oratione quarta quae inscribitur εἰς τὸν αὐτοκράτορα Κωνστάντιον.

Magni momenti sunt ad tempus huius orationis constituendum duae res in ea commemoratae. Mense Novembri anni 355 Themistius Constantium oratione II laudavit;[1]) imperator, ut ipse rhetorem praemio remuneraretur, aeneam statuam eius ponendam curavit.[2]) Quod factum est anno 356. Themistius aliquamdiu Antiochiae moratus est, ubi Persarum legationem vidit, quae cum praefecto praetorio de pace agebat: εἶδον ἐγὼ ἔναγχος ἐν τῷ ἄστει τοῦ Ἀντιόχου ἄνδρας ἐκ Σούσων καὶ Ἐκβατάνων ἀφιγμένους σὺν κηρυκείοις καὶ γράμματα ἀρχαῖα βύσσῳ λευκῇ ἐνειλιγμένα· τὰ δὲ γράμματα ἐξελιπάρει τὸν ὕπαρχον σπονδὰς πράττειν Ἀχαιμενίδαις καὶ δεξιὰν ἐκ βασιλέως.[3]) Fuit haec de pace actio anno 356.[4]) Ergo etiam Themistius eodem anno Antiochiam venit.[5]) Proxime ab his duabus rebus gestis stat oratio. Dies festus agitur[6]) in Italia[7]) — oppidum non dicitur —, ad quem Constantinopolitani legatos miserunt.[8]) Principem eorum Themistium esse voluerunt. Qui iter non fecit, sed propter valetudinem et hiemis asperitatem domi remansit. Initio orationis IV (p. 49 d — 51 c) rationes affert, cur non ad imperatorem profectus sit, sed domi se continuerit. Cum inter omnes viros doctos hoc festum esse triumphum constaret, quem Constantius mense Maio anni 357 Romae egit,[9]) factum est, ut orationem Constantio Romae degente in senatu

---

[1]) Cf. § 3.

[2]) Or. IV p. 54 b στέφανον . . . ὃν ἐγὼ ἐπλεξάμην . . . καὶ ἔδειξα τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ . . . περὶ πολλοῦ ἐποιήσατο· καὶ ἡ χαλκῆ εἰκὼν ἐξ ἐκείνου τοῦ ᾄσματος.

[3]) Or. IV p. 57 b.

[4]) Amm. Marc. XVI 9, 2—4.

[5]) Sievers, Das Leben des Libanius p. 239: *Die Reise wird Themistius im Sommer gemacht haben, also 356.* Seeck, Die Briefe des Libanius p. 331: *ep. 427, 428 ist von der Anwesenheit des Themistius in Antiochia und von der persischen Gesandtschaft die Rede, wodurch das Jahr dieser Gruppe mit voller Sicherheit bestimmt ist (Sommer 356).*

[6]) Or. IV p. 49 a sq.

[7]) P. 49 d—50 a ἐξὸν αὐτῷ ἀναβάντι ἐπ᾽ ἀπήνην . . . διὰ Θρᾳκῶν τε καὶ Παιόνων καὶ Ἰλλυριῶν καὶ ὁπόσα ἔθνη μέχρι Ἰταλίας φέρεσθαι.

[8]) P. 54 c θεωροὺς ἐπέμψατε ὥσπερ εἰς Δῆλον

[9]) Cf. § 7.

Constantinopolitano habitam esse putarent.[1]) Quod fieri non posse ex eo intellegitur, quod Themistius, ut infra demonstrabitur,[2]) legatus Constantinopolitanus mense Maio anni 357 Romae moratus tertiam orationem apud imperatorem habuit. Dies autem festus, ad quem ille non profectus est, sed domi remansit, media hieme agitur[3]) neque alius esse potest nisi pompa consulatus ineundi anno 357. Constantinopolitani quoque festa tempora in sua urbe celebrant;[4]) hoc loco Themistius orationem IV Kalendis Ianuariis anni 357 habuit.

§ 6.

De Iuliani imperatoris oratione secunda quae inscribitur περὶ τῶν τοῦ αὐτοκράτορος πράξεων ἢ περὶ βασιλείας.[5])

Viri docti alius alii anno orationem secundam tribuerunt.[6]) Ansam temporis definiendi verba dant Iuliani, quibus auxiliaria

---

[1]) Petavius in ed. Dindorf. p. 516: *dicta porro est absente Constantio et Romae adhuc degente.* Harduinus eodem loco: *dicta est igitur haec oratio eo ipso anno, quo Romae Constantius triumphavit.* Clinton, Fasti Romani I p. 437, 3: *or. IV recited in the senate of CP. while Constantius was still at Rome.* Sievers, Das Leben des Libanius p. 239: *Die Rede ist gehalten im Jahre 357 n. Chr., vielleicht noch im Mai, während Constantius in Rom war, oder kurz nachher.* Baret, de Themistio p. 65 in indice orationum. Goyau l. l. p. 471: *„En l'absence de Constance, Themistius prononce dans le sénat de Constantinople son quatrième discours* (πρὸς Κωνστάντιον)".

[2]) Cf. § 7.

[3]) Or. IV p. 50 a—c.

[4]) P. 54 c καὶ οἴκοι στεφανηφορεῖτε καὶ εὐθυμεῖσθε καὶ ἑστιᾶσθε.

[5]) R. Asmus, Julians Galiläerschrift, Programm Freiburg i. Br. 1904 p. 42—43 dicit hanc orationem retractatam esse a Libanio qui singulas partes (p. 87, 10—90, 25; 102, 15—110, 3; 110, 8—119, 24) Iulianeae orationi inseruerit. Quod incredibile esse mihi videtur, quia in dubitationem vocatae partes sermonis genere cum ceteris congruunt. Diversa est ratio Libanii et Iuliani in vestigiis antiquorum scriptorum premendis: ille rarissime, hic persaepe verba scriptorum ipsa profert, id quod etiam in illis partibus apparet.

[6]) Clinton, Fasti Romani I p. 435, 3: *composed at least after Julian's first campaign. Perhaps in the winter of A. D. 356/7.* Guilelmus Schwarz, De vita et scriptis Iuliani imperatoris, Bonnae 1888 p. 7: *358 Jun.-Mai. a. 360 or. II a Caesare conscripta est (hieme a. 359/60?),* quem secutus est Goyau l. l. p. 481. J. F. Alphons Mücke, Flavius Claudius Iulianus, Gotha 1867/69 II p. 161: *wahrscheinlich aber ist die Rede, welcher zum Schluss*

Magnentii tyranni enumerantur.[1]) Habebat ille secum pedites multos et equites Gallorum et Hispanorum et Germanorum, qui Rhenum accolebant et mare ad occidentem situm; hos bellicosissimos et fortissimos omnium barbarorum esse Iulianus non auditu modo, sed experientia ipsa comperit. Fortitudinem eorum ille cognovit, cum Coloniam Agrippinam anno 356 hostibus eriperet. Alio loco[2]) Constantium praedicat, quod cum de omnibus hominibus mereri vult tum ipsi honores alios ex aliis parat. Imperator Iulianum Caesarem renuntiavit, Helenam sororem ei uxorem dedit (anno 355), initio veris anni 357 summam rerum ad eum detulit.[3]) Tertio loco[4]) Iulianus narrat Persas post Nisibim frustra obsessam (anno 350) bello contra Constantium gerendo desistere et pacem habere. Bellum compositum erat inde ab anno 351 usque ad annum 359, quo rex Persarum ad bellum profectus est,[5]) postquam iam aestate anni 356 cum Persis de pace agi coeptum est.[6]) Iuliani igitur orationem post initium anni 357 et ante annum 359 scriptam esse iam ex his rebus cognosci potest. Sed accedunt aliae. Aestate anni 357 Iulianus clarissimam illam victoriam ad Argentoratum ex Alamannis reportavit, cuius ne minimam quidem mentionem facit in ea oratione, quam in laudem Constantii composuit, quamquam omnes duces Romanos imperatori, cuius auspiciis parta est, victoriam tribuisse inter omnes constat. „*Exstant denique*“, inquit Ammianus Marcellinus,[7]) „*eius (Constantii)*

auf S. 101 eine ehrende Charakteristik des Constantius wie von einem Todten beigegeben ist, erst nach dessen Ableben während Julians Aufenthalt in Constantinopel geschrieben.

[1]) Or. II p. 56 B Κελτοὶ καὶ Ἴβηρες Γερμανῶν τε οἱ πρόσοικοι Ῥήνῳ καὶ τῇ θαλάττῃ τῇ πρὸς ἑσπέραν . . . αὐτῇ προσοικεῖ δύσμαχα καὶ ῥώμῃ διαφέροντα τῶν ἄλλων ἐθνῶν γένη βαρβάρων, οὐκ ἀκοῇ μόνον . . . ἀλλ' αὐτῇ πείρᾳ τοῦτο ἐκμαθὼν οἶδα.

[2]) Or. II p. 50 C σὲ μὲν ὁρῶν . . . ἐθέλοντα πάντως κοινῇ τε ἅπαντας ἀγαθόν τι δρᾶν, ἡμῖν δὲ ἰδίᾳ τιμὰς καὶ γέρα ἄλλα ἐπ' ἄλλοις παρασκευάζοντα.

[3]) Iul. ep. ad Ath. p. 278 D δίδωσί μοι τῶν στρατοπέδων τὴν ἡγεμονίαν ἦρος ἀρχῇ id est a. 357. Zos. III 2, 6 ἡ Εὐσεβία . . . πείθει Κωνστάντιον ἐπιτρέψαι τὴν διοίκησιν αὐτῷ τῶν ἐκεῖσε πραγμάτων.

[4]) Or. II p. 66 D Sapor . . . ἄγει πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην ἐκ τούτου.

[5]) Amm. Marc. XVIII 4, 1 sq.

[6]) Cf § 5

[7]) Amm. Marc. XVI 12, 70.

edicta in tabulariis principis publicis condita delata narrandi extollendique semet in caelum. ab Argentorato cum pugnaretur mansione quadragesima disparatus, describens proelium aciem ordinasse et stetisse inter signiferos et barbaros fugasse praecipites sibique oblatum falso indicat Chonodomarium super Iuliani gloriosis actibus conticescens, quos sepelierat penitus, ni fama res maximas vel obumbrantibus plurimis silere nesciret.“ Zosimus narrat[1]) Iulianum Constantii fortunae victoriam acceptam retulisse. Iulianus hoc vel illo modo victoriae meminisse debebat sive illam Constantio assignans sive commodum ex victoria imperio captum commemorans. Oratio igitur ante victoriam Argentoratensem scripta est. Libanius initio epistulae 372, quam anno 358 ad Caesarem scripsit,[2]) Iuliano gratulatur,[3]) quod duplicem reportaverit victoriam, alteram armis, alteram verbis. Victoria armis parta respicit pugnam Argentoratensem, victoria facultate dicendi parta hanc orationem. Iulianus laudationum in Constantium scriptarum multis locis Themistii orationes I et II respexit, nullum autem vestigium inveniri potest Themistii orationum III et IV, quas initio anni 357 compositas nondum legerat. Omnes igitur simul causae annum 357 indicant et priorem quidem partem propter victoriam Argentoratensem. Cum Constantius mense Maio anni 357 Romae ageret triumphum, quem omnes civitates legationibus et donis celebrabant, Iulianus, ut ipse festum diem Augusti exornaret, Constantio orationem secundam ex hibernis Gallicis misit.

§ 7.

De Themistii oratione tertia quae inscribitur πρεσβευτικὸς ὑπὲρ Κωνσταντινουπόλεως ῥηθεὶς ἐν Ῥώμῃ.

Tyrannis et hostibus devictis Constantius, ut triumphum ageret et vicennalia ederet, anno 357 Romam se contulit,[4]) quo legati omnium civitatum gratulandi causa convenerunt. Con-

[1]) Zos III 4, 4 τῇ τούτου τύχῃ τὴν νίκην ἀνατιθείς.

[2]) Seeck, Die Briefe des Libanius p. 345: *358 (März?) ep. 372 wird auf die Siege des Julian über die Alamannen zurückgewiesen, die beide in das Jahr 357 fielen.*

[3]) Lib. ep. 372 διπλῆν ἀνῄρησαι νίκην, τὴν μὲν ἐν ὅπλοις, τὴν δὲ ἐν λόγοις, καί σοι τρόπαιον ἕστηκε τὸ μὲν ἀπὸ τῶν βαρβάρων, τὸ δ'ἀπ' ἐμοῦ τοῦ φίλου.

[4]) Chron. min. I p. 239 ad a. 357: Κωνστάντιος Αὔγουστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ εἰκοσαετηρίδα μετὰ πολλῆς φαντασίας καὶ παρατάξεως εἰσῆλθεν ἐν Ῥώμῃ.

stantinopolitani quoque patres legationem mittunt, cuius ducem Themistium eligunt: ἐμὲ πρεσβεύειν εἰς τὴν ἀοίδιμον Ῥώμην ἐχειροτονεῖτε καὶ πρὸς τὸν παῖδα ἐστέλλετε τὸν Κωνσταντίνου.[1]) Quando et quam diu Constantius Romae moratus est? Quo tempore ille Romam venerit, ex consularibus Constantinopolitanis cognoscimus, quae eum Romam ante diem III Kalendas Maias anni 357 introisse referunt.[2]) „*Cupiens*“, ait Ammianus Marcellinus,[3]) „*augustissima omnium sede morari diutius imperator, ut otio puriore frueretur et voluptate, assiduis nuntiis terrebatur et certis indicantibus Suebos Raetias incursare Quadosque Valeriam et Sarmatas latrocinandi peritissimum genus superiorem Moesiam et secundam populari Pannoniam: quibus percitus tricesimo, postquam ingressus est, die IV Kal. Iunias ab urbe profectus per Tridentum iter in Illyricum festinavit.*“ Habita igitur est haec pro urbe Constantinopoli oratio Romae mense Maio anni 357. Themistius ipse legationis dux Romam se contulit et coram imperatore orationem tertiam dixit,[4]) ut apparet ex verbis ipsis: ἐμὲ πρεσβεύειν εἰς τὴν ἀοίδιμον Ῥώμην ἐχειροτονεῖτε καὶ πρὸς τὸν παῖδα ἐστέλλετε τὸν Κωνσταντίνου. Harduinus et quicumque eum secuti sunt[5]) errant, cum dicunt Themistium ob corporis valetudinem et hiemis asperitatem itinere interclusum orationem quam Romae dicturus esset ad imperatorem misisse legendam

---

[1]) Them. or. XXXIV, 13.

[2]) Chron. min. I p. 239 ad a. 357: *Constantio VIII et Iuliano Caes. II introivit Constantius Aug. Romae IIII Kal. Mai. et edidit vicennalia.*

[3]) Amm. Marc. XVI 10, 20.

[4]) Inscriptio or. III πρεσβευτικὸς . . . ῥηθεὶς ἐν Ῥώμῃ, or. III p. 41 c ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων (Ῥώμῃ) ἀναδεῖ τὸν βασιλεύοντα τῶν ἀνθρώπων ἡ τὰ δεύτερα δι' ὑμᾶς βασιλεύουσα (Κωνσταντινούπολις).

[5]) Harduinus in ed. Dindorf. p. 512—13; Tillemont, histoire des empereurs vol. IV t. 2 p. 812: *Themistius avoit esté deputé . . et nous avons encore le discours qu'il avoit preparé pour dire devant Constance. Mais la maladie l'ayant arresté . . . il paroist que Themistius ayant envoyé à Constance le discours qu'il devoit prononcer devant luy.* Clinton, Fasti Romani I p. 437, 3: *or. III intended to have been recited to Constantius at Rome, but in reality read by Themistius to the senate of CP.* Baret, de Themistio p. 16/17. Sievers, Das Leben des Libanius p. 76 not. 37: *or. III* πρεσβευτικός, *gehalten, als Themistius dem Constantius im Sommer 357 aufwarten sollte.* Goyau l. l. p. 471: *357 Themistius compose son troisième discours* (Πρεσβευτικός); *il le dit dans le sénat de Constantinople ne pouvant se rendre à Rome pour le dire devant Constance.*

et Romam nisi tempore Gratiani non vidisse. In errorem inductus est Harduinus, quod initium orationis IV ad imperatoris triumphum rettulit et quod ante oculos nondum habuit orationem XXXIV, quae praebet illa verba ἐμὲ πρεσβεύειν...κ.τ.λ.; edita enim est primum anno 1816 Mediolani ab Angelo Maio. Themistii legationem Romanam respicit Libanius in epistula 371 scripta anno 358.[1])

II.

Quomodo Themistius, Libanius, Iulianus alius alium imitatus sit.

Tempore quo compositae sint orationes constituto secunda parte inquiram, quae sit ratio inter Themistium et Libanium, Themistium et Iulianum, Libanium et Iulianum.

§ 1.

De Themistio et Libanio.

Libanium, cum laudationem Constantii scriberet, Themistii orationem primam ante oculos habuisse certo comprobatur nonnullis locis, quibus illius orationis I vestigia pressit.

Them. or. I. p. 5a: ἀκολασίαν δὲ μὴ καὶ τοὔνομα αὐτὸ λυπῶμεν λέγοντες.	Lib. p. 270, 10—11: Constantius σωφροσύνην μὲν εἰς τοσοῦτον ἠσκηκώς, ὥστε καὶ τῇ προσηγορίᾳ τῆς ἀκολασίας αἰσχύνεσθαι.
Them. or. I. p. 2b: Constantius est imperator ἐκ τριγονίας βασιλικῆς. or. VIII. p. 115e: τὰ σκῆπτρα ἐκ τριγονίας.	Lib. p. 215, 10: ἐκ τριγονίας ἡ βασιλεία.
Them. or. I. p. 2a: τὴν ἐνόπλιον χορείαν.	Lib. p. 245, 20: ἐνόπλιος ἑτέρα πορεία.

---

[1]) Seeck, Die Briefe des Libanius p. 345: *März? 358: ep. 371 wird auf die Gesandtschaft des Themistius zurückgewiesen.*

§ 2.
De Themistio et Iuliano.

Iuliano ante oculos versatum esse Themistium iam Wyttenbachius demonstravit, qui nonnulla vestigia[1]) attulit in „Animadversionibus in Iuliani orationem primam“ et in „Epistola critica ad Davidem Ruhnkenium“[2]), in quibus tria imprimis spectabat: corrupta emendare, imitationes notare, Graecae dictionis bonitatem vindicare. Iulianus Themistium nullo loco vel nominatim appellavit vel in oratione formanda imitatus est vel verbis eius ipsis usus est. Ex eius autem orationibus ille praecipue quattuor locos secutus est:

1. initium orationis primae: de vera laudatione (p. 1—3c);
2. or. II. p. 36b—38b: de vero rege et de victoria incruenta a Vetranione reportata;
3. exitum or. II. p. 39a—d: de corporis virtutibus imperatoris;
4. or. II. p. 33d—34b: de Magnentio atque Vetranione.

1. De vera laudatione:

Them. or. I. p. 1a: nunc ad te, Constanti, adit ἐλεύθερός τε καὶ ἀψευδὴς ἐπαινέτης.	Iul. or. I. p. 2B: ars rhetorica permittit τὸ ψευδῶς ἐπαινεῖν τοὺς οὐκ ἀξίους ἐπαίνου.
*Them. or. I. p. 1a: Themistii oratio ne exiguum quidem verbum proferet οὗ τὰς εὐθύνας οὐχ ἕξει δοῦναι φιλοσοφίᾳ. idem or. III. p. 44d: ne exiguum quidem verbum οὗ τὰς εὐθύνας οὐχ ἕξει δοῦναι παντὶ τῷ ἔπειτα χρόνῳ.	Iul. or. I. p. 4B: orationes τούτων ὑφέξουσιν εὐθύνας, ὧν ἂν τύχωσιν εἰπόντες, λέγειν δὲ οὐδὲν ὅτι μὴ πρὸς ἀρετὴν καὶ φιλοσοφίαν ἀνοίσουσι.
Them. or. I. p. 3a: ὥσπερ οὖν, οἶμαι, τὴν θεοῦ φύσιν τὰ ποιήματα ἐπιδείκνυσιν, οὕτως φαίνουσιν αἱ πράξεις βασιλικὴν ἀρετήν.	Iul. or. I. p. 4D: Iuliani oratio narrabit ὥσπερ γνωρίσματα τῶν τῆς ψυχῆς ἀρετῶν τὰς πράξεις.

[1]) Quae signo * notavi.

[2]) Bibliotheca Critica Amstelodam. vol. III P. I p. 33 sq. P. II p. 1 sq. Leguntur apud G. H. Schaeferum, Iuliani imperatoris in Constantii laudem oratio, Lipsiae 1802 p. 131 sq. et p. 227 sq.

Them. or. I. p. 3c: qui audiunt ne credant Themistii orationem esse κόλακα ἀντ' ἐπαινέτου· ὡς κολακείας μὲν οὐκ ἔσθ' ὅ, τι δυσμενέστερον ἀληθείᾳ, ὁ δὲ ἔπαινος μαρτύριόν ἐστιν ἀρετῆς.

Iul. or. I. p. 4C: genus laudationum suspectum est et putatur κολακείας ἀγεννοῦς, ἀλλ' οὐ μαρτυρίας ἀληθοῦς τῶν ἀρίστων ἔργων.

Them. or. I. p. 2a: multi oratores τὴν ἐνόπλιον χορείαν διεξιόντες καὶ τὰ κοῦφα ἐν πολλῷ σιδήρῳ σκιρτήματα.

Iul. or. I. p. 11A—B: χορείαν τὴν ἐν ὅπλοις, δρόμον τὸν ἐν τούτοις, τὴν ἱππικὴν τέχνην, et or. II. p. 53C: τήν γε μὴν ἱππικὴν καὶ τὴν ἐν τοῖς δρόμοις κουφότητα.

2. De vero rege et de victoria incruenta a Vetranione reportata[1]):

Them. or. II. p. 36b: ᾄδουσι τοὺς Ἀλωάδας οἱ ποιηταί, οὓς ἡ τερατεία τοῦ σώματος εἰς ἄτοπα ἐξήνεγκε φαντάσματα καὶ ἀλλόκοτα, ὁρῶν τινας ἐποικοδομήσεις καὶ ἀναβαθμοὺς εἰς τὸν οὐρανόν.

Iul. or. I. p. 28C: Sapor, rex Persarum, τῇ μανίᾳ τοὺς Ἀλωάδας ὑπερβαλλόμενος μόνον οὐχὶ τὸ πλησίον ὄρος ἐγνωκὼς ἀμφικαλύψαι τῇ πόλει.

*Them. or. II. p. 36c: Ξέρξῃ τῷ ἀλαζόνι, ὃς οὐδὲ πλεῖν οὐδὲ βαδίζειν ἠνείχετο κατὰ ταὐτὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, ἀλλὰ μετεποίει καὶ ἐνήλλαττε τὴν πορείαν. τοιγαροῦν ἐδίωκον αὐτὸν φυγάδα ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἄνδρες

Iul. or. I. p. 28B—C: Xerxes ἐπειρᾶτο πλεῖν καὶ πεζεύειν ἀπεναντίον τῇ φύσει μαχόμενος καὶ κρατῶν ἠπείρου φύσεως καὶ θαλάττης ἀνδρὸς Ἕλληνος ἡττᾶτο σοφίας καὶ ῥώμης στρατιωτῶν.

---

[1]) Ex eodem fonte hauserunt Themistius et Iulianus:

Them. or. II. p. 37b: Περικλῆς ὁ Ξανθίππου, οὗ τοῖς χείλεσιν ἐπεκάθιζεν ἡ Πειθώ.

cf. or. XXVI. p. 330a: λόγου δὲ κέντρον ἐγκαταλιπεῖν.

Iul. or. I. p. 33A Constantii eloquentiam laudat: τίς δὲ ἡ πειθὼ τοῖς χείλεσιν ἐπικαθημένη, ἣ παντοδαπῶν ἀνθρώπων συνειλεγμένων τὸ κέντρον ἐναπολιπεῖν ἴσχυσε ταῖς ψυχαῖς.

Uterque locus spectat ad Eupolidis comoediam Δῆμοι frg. 6 v. 5 sq.:

Πειθώ τις ἐπεκάθιζεν ἐπὶ τοῖς χείλεσιν.
Οὕτως ἐκήλει καὶ μόνος τῶν ῥητόρων
Τὸ κέντρον ἐγκατέλιπε τοῖς ἀκροωμένοις.

πένητες καὶ αὐτουργοὶ μετὰ φρονήσεως μόνης καὶ δικαιοσύνης.

*Them. or. II. p. 37b: Constantius οὐδὲ τὼ χεῖρε προσενεγκὼν ἀφαιρεῖται τὴν ἁλουργίδα.

Iul. or. I. p. 31 D: tu, imperator, οὐδὲ τὴν χεῖρα προσάγειν ᾤου δεῖν οὐδὲ ἀφελέσθαι ξὺν βίᾳ. Vetranio προσῆγέ σοι περιελόμενος τὴν ἁλουργίδα.

*Them. or. II. p. 37b: Περικλῆς ... πολλάκις ἀπὸ τοῦ βήματος τῶν Ἀθηναίων κατέβη ἀπαλλάξας ὡς οὐκ ἐβούλετο.

Iul. or. I. p. 32 C/D: Demosthenes aliique clari oratores ἀπῄεσαν... πολλάκις ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ δήμου θορυβήσαντος.

Them. or. II. p. 37 a: οἱ μὲν ὁπλῖται ἑστήκασι κεκλιμένοι ἐπὶ τῶν ἀσπίδων, οἱ δὲ ἱππεῖς ἐγκεχαλινωμένοι τοὺς ἵππους, οἱ δὲ τοξόται τὰ τόξα ἀνέντες, οἱ δὲ σφενδονῆται χαλάσαντες τὰς σφενδόνας. βασιλεὺς δὲ μόνος καὶ ἄοπλος, ἄτερ αἰχμῆς, ἄτερ μαχαίρας μονομαχεῖ ἐπὶ τοῦ βήματος .... καὶ μόνῳ πέποιθε τῷ λόγῳ.

Iul. or. II. p. 76 D—77 A: Cum Constantius Vetranionem eloquentia superaret, suggestum περιέσχεν ὁπλιτῶν δῆμος καὶ ἀκοντιστῶν καὶ τοξοτῶν ἱππεῖς τε ἐνσκευασάμενοι τοὺς ἵππους καὶ τὰ σημεῖα τῶν τάξεων· ἀνῄει τε ἐπ' αὐτὸ βασιλεὺς... οὔτε αἰχμὴν φέρων οὔτε ἀσπίδα... μόνος δὲ ἐπὶ τοῦ βήματος εἱστήκει πεποιθὼς τῷ λόγῳ.

Them. or. II. p. 37 c/d: ὑμνοῦσι μὲν οὖν καὶ Σπαρτιᾶται ἀναίμακτόν τινα καὶ ἄδακρυν νίκην ... ταύτης δὲ οὐκ οἶδα ἣν ἄν τις νίκην φαίη ἱεροπρεπεστέραν τε καὶ εὐαγεστέραν.

Iul. or. II. p. 77 B: ταύτην ἐγὼ τὴν νίκην κρίνω τῆς Λακωνικῆς μακρῷ σεμνότερον· ἡ μέν γε ἦν ἄδακρυς μόνον τοῖς κρατοῦσιν.

or. II. p. 59 D: μὴ καθαρὰν αὐτοῖς μηδὲ ἄδακρυν παρασχεῖν τὴν νίκην.

or. II. p. 73 B: καθαρὰν καὶ ἄδακρυν περιεποιήσατο τὴν νίκην.

or. I. p. 33 B: νίκην .... εὐαγῆ καὶ καθαράν.

Libanius p. 257, 19 aliam pugnam nominat τὴν ἐν Κορίνθῳ τὴν ὑμνουμένην e Demosthene p. 472, 24.

ἄδακρυν νίκην praebet Plutarchus de fortuna Romanorum c. 4.

ἄδακρυς πόλεμος in proverbium abiit; cf. Paroemiogr. Graec. ed. Leutsch et Scheidewin t. I. p. 9, 28; 189, 52; 328, 49; II. p. 94, 14; 137, 25.

3. De exitu Themistii orationis II et Iuliani orationis II.

Them. or. II. p. 39a: ... ἢ οὔπω δοκῶ ἱκανῶς ὑμῖν διαλελύσθαι;	Iul. or. II. p. 101B: ἆρ᾽ οὖν ὑμῖν ἱκανῶς δοκοῦμεν ἐκτετελεκέναι τὸν ἀληθινὸν ἔπαινον;
Them. or. II. p. 39c: Constantius corpus προβάλλει δὲ χειμῶνι, καύματι δὲ ἐπιδίδωσιν.	Iul. or. II. p. 101D: Constantius ἀντέχων καὶ πρὸς τὸ κρύος καὶ πρὸς τὰ θάλπη.
Them. or. II. p. 39d: Constantius οὐδὲ γὰρ ὅσα αὐτὴ ἡ ὥρα φύει πρὸς ἑαυτὴν ἀτέχναστα καὶ ἕτοιμα παραμύθια, οὐδὲ τούτων ἁλίσκεται παρὰ τὸ ξυμφέρον.	Iul. or. II. p. 101C: Constantius οὐδὲ ὧν ὧραι φύουσιν ἀγαθῶν τὴν ἄμετρον ἀπαιτεῖ πλησμονήν, οὐδὲ αὐτῷ θέρους ὥρᾳ τοῦ κρυστάλλου μέλει, οὐδὲ μεταβάλλει πρὸς τὰς ὥρας τὴν οἴκησιν.

4. De Magnentio atque Vetranione:

Them. or. II. p. 33d: Magnentii ψυχὴ κακεργάτις . . . ἐπιθεμένη ἄρχειν ὧν οὐ προσῆκεν αὐτῇ γένει.	Iul. or. I. p. 34A: Magnentius ἄρχειν δὲ ἡμῶν ἐπιχειρῶν, ᾧ μηδὲ ἐλευθέρῳ προσῆκον ἦν.
Them. or. II. p. 34a: Magnentius Τυφῶνος δίκην. Cf. p. 36—37.	Iul. or. II. p. 56D: Magnentius κατὰ τὸν Τυφῶνα.
*Them. or. II. p. 34b: Constantius tyrannos τὸν μὲν λόγῳ, τὸν δὲ σιδήρῳ ... ἐχειρώσατο.	Iul. or. I. p. 1: Constantius Vetranionis et Magnentii tyrannorum dominationes sustulit τῆς μὲν λόγῳ καὶ πειθοῖ τοὺς δορυφόρους ἀποστήσας, τῆς δὲ τοῖς ὅπλοις κρατήσας.

Accedunt complures parvae imitationes:

Them. or. I. p. 15b: imperatoris est ἀφελεῖν τῆς χαλεπότητος τοῦ νόμου.	Iul. or. I. p. 48A: imperatoris est τῶν τιμωριῶν δὲ ἀφαιρεῖσθαι τὰς χαλεπότητας.

Them. or. I. p. 17c: Constantius ἐπίσταται ὡς οὔτε χρυσίου πλοῦτος οὔτε ἀργύρου οὔτε τῶν ἀγαπητῶν λιθιδίων τοσάδε ὀνίνησι βασιλέα ὅσα φιλίας πλοῦτος ἀληθινῆς.	Iul. or. II. p. 86A/B: Constantius ἀγαπᾷ δὲ πλοῦτον, οὔτι τὸν χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ βριθόμενον, φίλων δὲ ἀληθοῦς εὐνοίας καὶ ἀκολακεύτου θεραπείας μεστόν.
*Them. or. II. p. 30d: Constantius ἀνδρείαν οὐκ ἐπιτάττει, ἀλλὰ καὶ ἐργάζεται.	Iul. or. I. p. 21C: Constantius exercitui labores imponit οὐδὲ ἐξ ἐπιτάγματος, μελετῶν δὲ αὐτὸς καὶ συνασκούμενος. or. I. p. 39B: τοῖς στρατευομένοις δὲ οὐκ ἐξ ἐπιτάγματος τὸ πονεῖν καὶ κινδυνεύειν, ἐξ ὧν δὲ αὐτὸς ἔδρας παρεγγυῶν.
Them. or. II. p. 36c: regem τιάρα δὲ οὐ ποιεῖ βελτίω κ. τ. λ. Cf. p. 42—43.	Iul. or. II. p. 83C/D: οὔτε πλοῦτος . . . βασιλέα ποιεῖ οὔτε . . . τιάρα.
*Them. or. II. p. 37b: citat Euripidis Phoen. versus 526 s.: πολλὰ ἐξαιρεῖ λόγος, ἃ καὶ σίδηρος πολεμίων δράσειεν ἄν.	Iul. or. II. p. 73C respicit hos versus: Constantius prudentia κατεργάζεται πράγματα τοσαῦτα, ὁπόσα οὐδὲ ὁ σίδηρος ἐξελεῖν ἰσχύσει.

Quibus locis satis probatum est Iulianum quo tempore orationes I et II scribebat, ante oculos habuisse Themistii orationes I et II. Neque dubitari poterit quin Iulianus, cum alteram in Constantium laudationem componeret, Themistii orationes IV et III nondum legerit; certe enim unum alterumve earum vestigium exspectari debuit. At omnino desunt.

Contra Themistius tribus locis orationis IV, quae Kalendis Ianuariis anni 357 habita est, has sententias orationis I Iuliani quae mense Novembri anni 355 composita est, suas fecit:

Iul. or. I. p. 16B: Constantius ἐνδεέστερον μὲν ἀπολαύων αὐτὸς τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν . . . . τοῦ τρυφᾶν δὲ παρέχων ἄλλοις χορηγίαν.	Them. or. IV. p. 58c: Constantius ἥκιστα αὐτὸς τρυφῶν χορηγεῖ τῇ πόλει τρυφῆς ἀφθονίαν.

Iul. or. I. p. 42 D: τὴν δὲ εἰς τὰ λοιπὰ δαπανήματα μεγαλοπρέπειαν μὴ πολὺ λίαν ἔργον ἢ φράζειν. Them. or. IV. p. 62 b: μεγαλοπρέπειαν δὲ τὴν μὲν ἐν δαπανήμασι τί ἄν τις λέγοι;

Iul. or. I. p. 46 D: Constanti, ἡδονῆς ἁπάσης .... καθαρὰν τὴν ψυχὴν διεφύλαξας. Them. or. IV. p. 58 c: Constantius τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀποκλείων ταῖς ἡδοναῖς.

§ 3.

De Libanio et Iuliano.

Iulianus Libanium minus quam Themistium sectatus est. Compositio sane Iuliani orationum congruit aliquatenus cum Libanio, sed propterea quod utriusque orationes ad rhetorum praecepta accommodatae sunt. Themistius in laudationibus formandis praeceptis illis se liberavit.

Menander rhetor περὶ βασιλικοῦ[1]) disponit hos laudationis locos communes, quibuscum Libanii et Iuliani orationes fere conveniunt:

Menandri praecepta:	Libanii oratio:	Iuliani oratio I:	Iuliani oratio II:
τὰ προοίμια	προοίμιον	προοίμιον	προοίμιον
p. 368,8-369,17.	p. 209,7-214,12.	p. 1 A—5 B.	p. 49 E—51 A.
p. 368, 8-14: λήψῃ τοίνυν ἐν τούτῳ τὰ προοίμια δηλονότι ἀπὸ τῆς αὐξήσεως μέγεθος περιτιθεὶς τῇ ὑποθέσει, ὅτι δυσέφικτος, καὶ ὅτι καθῆκας ἑαυτὸν εἰς ἀγῶνα οὐ ῥᾴδιον κατορθωθῆναι λόγῳ.	p. 211, 9-12: ἔστι μὲν οὖν ἔθος τοῖς ἐπιχειροῦσιν ἐγκωμιάζειν τὴν μὲν αὑτῶν καταμέμφεσθαι δύναμιν ὡς πολὺ λειπομένην τῶν πραγμάτων, τὴν δὲ τῶν πραγμάτων ἀποθαυμάζειν ὑπερβολὴν ὡς πολὺ νικῶσαν τοὺς λόγους.	p. 1 A: τὸ μέγεθος εἶργε τῶν πράξεων, οὐ τὸ βραχὺ λειφθῆναι τῷ λόγῳ τῶν ἔργων δεινὸν κρίνοντα, ἀλλὰ τὸ παντελῶς τῆς ὑποθέσεως διαμαρτεῖν δόξαι.	p. 54 B: καί μοι μή τις δυσχεράνῃ πειρωμένῳ πράξεων ἅπτεσθαι μειζόνων, εἰ καὶ τὸ τοῦ λόγου συνεκθέοι μῆκος, καὶ ταῦτα θέλοντος ἐπέχειν καὶ βιαζομένου, ὅπως μὴ τῷ μεγέθει τῶν ἔργων ἡ τῶν λόγων ἀσθένεια περιχεομένη διαλυμήνηται.

1) Menander de laudationibus ed. Spengel Rhet. gr. III p. 368 sq.

p. 368, 9-10: μέγεθος περιτιθεὶς τῇ ὑποθέσει, ὅτι δυσέφικτος.

p. 368, 15-18: ὅτι ἄτοπόν ἐστι τοσούτων ἀγαθῶν παρὰ βασιλέων πειρωμένους μὴ τὸν πρέποντα καὶ ὀφειλόμενον αὐτοῖς ἔρανον ἀποδιδόναι.

p. 368,$_{22}$-369,$_{2}$: παράδειγμα οἷον ὡς ἂν εἰ λέγοιμεν, ὥσπερ δὲ πελάγους ἀπείρου τοῖς ὀφθαλμοῖς μέτρον οὐκ ἔστι λαβεῖν, οὕτω καὶ βασιλέως εὐφημίαν λόγῳ περιλαβεῖν οὐ ῥᾴδιον.

p. 369, 7–9: λήψει δευτέρων προοιμίων ἐννοίας ἢ ἀπὸ Ὁμήρου τῆς μεγαλοφωνίας,

p. 213, 11: εἰ μηδὲ τούτων ὧν ἴσμεν ἐφιξόμεθα.

p. 209, 10-13: πρῶτον μὲν γὰρ τῶν ἀτοπωτάτων ἂν ἦν, εἰ βασιλεῖς μὲν τοῖς αὑτῶν σώμασιν οὐκ ἀποκνοῦσι τὴν ἀσφάλειαν ἡμῖν κατακτώμενοι, ἡμεῖς δὲ μηδ' ὧν ἐπὶ τῆς ἀσφαλείας ἐργαζόμεθα λόγων τὸ μέρος ἐκείνοις ἀναθείημεν.

p. 212, 7–9: πῶς οὐκ ἀνάγκη τοῦ μετρίου τοσοῦτον ὑστερεῖν, ὅσονπερ ἄν, εἰ γῆν παὶ θάλατταν ἐνεχειροῦμεν ἡμέρᾳ μιᾷ μετρεῖν.

p. 2 D: τοῦ ἀξίως διηγήσασθαι τῶν ἔργων ἀνεφίκτου.

p. 51 A: μικροῦ πᾶσαν οἶμαι τὴν Ὁμήρου ποίησιν ἀποχετεύσας ἔτι δεήσεται λόγων.

ὅτι ταύτης μόνης ἐδεῖτο ἡ ὑπόθεσις.			
p. 369,13-17: ἡ τρίτη δὲ προοιμίου ἔννοια προκαταρκτικὴ γενέσθω τῶν κεφαλαίων, λοιπὸν ὡς διαποροῦντος τοῦ λέγοντος. ὅθεν χρὴ τὴν ἀρχὴν τῶν ἐγκωμίων ποιήσασθαι	p. 213,12-13: πόθεν οὖν ἄρξασθαι καλόν; ἢ δῆλον ὡς ἐκ τῆς αἰτίας ἣ καὶ τούτους ἀγαθοὺς ἀπειργάσατο.	p. 4 C: τίς ἂν οὖν ἡμῖν ἀρχὴ καὶ τάξις τοῦ λόγου γένοιτο καλλίστη; ἢ δῆλον ὡς ἡ τῶν προγόνων ἀρετή, δι' ἣν ὑπῆρξέ σοι καὶ τὸ τοιούτῳ γενέσθαι; p. 6 C: ἀπορεῖν δὲ ἔοικα κἀνταῦθα, πόθεν ἄρχεσθαι χρή.	
p. 370, 20: χωρὶς ἐπεισάκτου τινὸς εὐφημίας.		p. 2 D: διήγησιν οὐδενὸς ἐπεισάκτου κόσμου δεομένην.	
πατρίς		πατρίς	
p. 369,18-370,10. p. 369, 18: μετὰ τὰ προοίμια ἐπὶ τὴν πατρίδα ἥξεις.		p. 5 B—6 C. p. 5 B: ὁ μὲν οὖν τῶν ἐπαίνων νόμος . . . τῆς πατρίδος . . . ἀξιοῖ μεμνῆσθαι.	
γένος	γένος	γένος	γένος
p. 370, 10—29. p. 370, 10: θεωρήσεις . . . πότερον ἔνδοξον αὐτοῦ τὸ γένος ἢ οὔ.	p. 214,13-220,19.	p. 6 C—10 A. p. 6 C: ἀλλ' ὑπὲρ τῆς εὐγενείας τῆς σῆς.	p. 51 A—52 B.
		p. 6 D: Κλαυδίου.	p. 51 C: ἀπὸ Κλαυδίου.

	p. 215, 11: τὸν προπάτορα.	p. 7 A: ὑπὲρ τῶν πάππων.	p. 51 C: τῷ πάππῳ.
	p. 217, 11: de patre.	p. 7 D: πατὴρ ὁ σός.	p. 52 A: ὁ πατήρ.
γένεσις	γένεσις	γένεσις	
p. 370,29-371,14.	p. 220,20-223,14.	p. 10 A—B.	
p. 370, 30: ζήτει τὰ περὶ γενέσεως αὐτοῦ τοῦ βασιλέως.	p. 220, 20: ἐπὶ τὰς εὐδαίμονας τῶν βασιλέων . . . γονάς.		
p. 371, 5: εἴ τι σύμβολον γέγονε.	p. 221, 19: τὸ μετὰ συμβόλων γενέσθαι.	p. 10 B: φήμας μὲν δὴ καὶ μαντείας καὶ	
p. 371, 9: τῷ μὲν Κύρῳ τὰ τῆς μητρὸς ὀνείρατα.	p. 221, 6–9: Κῦρον μὲν τοίνυν οἱ σεμνύνοντες ὄψιν ἐν τοῖς ὕπνοις Ἀστυάγει γενέσθαι φασίν.	ὄψεις τὰς ἐν τοῖς ὕπνοις . . . Κύρου καὶ	
p. 371, 7: περὶ τὸν Ῥωμύλον.		τοῦ τῆς ἡμετέρας οἰκιστοῦ πόλεως καὶ	
	p. 221, 9-13: ὑπὲρ δὲ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος.	Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου . . . ἑκὼν ἀφίημι.	
	p. 223, 1 sq: λυομένης ἀρίστης ὠδῖνος, καὶ τῆς προτέρας καὶ τῆς μετ᾽ ἐκείνην, ἢ στρατόπεδον ἐπὶ νίκην ἐξῄει ἢ στρατόπεδον ἀπὸ νίκης ἀνέστρεφεν κ. τ. λ.	p. 10 B: καὶ τὰ παρὰ τὴν πρώτην ὑπάρξαντά σοι γένεσιν ὡς λαμπρὰ καὶ βασιλικὰ καὶ τὸ λέγειν εὐηθές.	

φύσις p. 371, 14—17.			
ἀνατροφή p. 371, 17—24.	ἀνατροφή p. 223,15-224,13.		
p. 371,23-24: ἐὰν δὲ μὴ τὴν ἀνατροφὴν ἔνδοξος ἔχῃ, ὡς Ἀχιλλεὺς παρὰ Χείρωνι.	p. 223,17-19: μήτοι νομίσῃ τις ἀκούσεσθαι Πηλίου κορυφὰς καὶ Κενταύρου σῶμα διφυὲς καὶ τροφέα μιξάνθρωπον καὶ τροφὴν ἐξηγριωμένην.		
p. 371, 10: τὰ περὶ τὴν λύκαιναν.	p. 224,4: εἷλκον δὲ μαστὸν οὐ λυκαίνης.		
παιδεία p. 371,24-372,2.	παιδεία p. 224,14-230,15.	παιδεία p. 10 C—13 A.	παιδεία p. 52 D—53 D.
p. 371,24-31: ζητήσεις τὴν παιδείαν καὶ ἐνταῦθα	p. 224, 14: βαδίζειν ἐπὶ τὴν παιδείαν.	p. 10 C: ἔδει σοι τῆς βασιλικῆς τροφῆς δήπουθεν, ἢ	
a) τὴν φύσιν τῆς ψυχῆς		a) τὴν ψυχὴν πρὸς ἀνδρείαν καὶ δικαιοσύνην καὶ σωφροσύνην καὶ φρόνησιν ἐμμελῶς παρασκευάσει.	
b) ἐὰν δ' ἐν μελέτῃ πολέμων καὶ ὅπλων, τοῦτο θαυμάσεις.		b) τὸ σῶμα πρὸς ἰσχὺν καὶ ῥώμην καὶ εὐεξίαν καὶ κάλλος ἀσκήσει.	p. 52 D: σώματος ῥώμης καὶ τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις ἐμπειρίας.
p. 371,29-30: κἂν μὲν ἐν λόγοις ᾖ καὶ . . . λόγων γνώσει, τοῦτο ἐπαινέσεις.	p. 225,4: πρὸς δεινότητα λόγων . . . ἐπλάττοντο.	p. 11 C: τῇ ψυχῇ δὲ ἡγεῖτο μὲν ἡ τῶν λόγων μελέτη.	

ἐπιτηδεύματα	ἐπιτηδεύματα	ἐπιτηδεύματα	
p. 372, 3—12.	p. 230,14-236,3.	p. 16 A—D.	
p. 372, 5—6: ὅτι δίκαιος ἐγένετο ἢ σώφρων ἐν τῇ νεότητι.		p. 16 A: δικαιοσύνῃ καὶ σωφροσύνῃ διήνεγκας et p. 16 C: παιδὶ μὲν ὄντι σοι καὶ μειρακίῳ ταῦτά τε ὑπῆρχε καὶ ἄλλα πλείονα.	
p. 372, 21: τίθει δὲ καὶ σύγκρισιν ἐφ' ἑκάστῳ τῶν κεφαλαίων et p. 376, 32: ἀντεξετάζων τὴν αὑτοῦ βασιλείαν πρὸς τὰς πρὸ αὑτοῦ βασιλείας.	p. 233, 12: τίς ἂν οὖν ἀμείνω τῆσδε βασιλείαν ἐπιδείξειε;		
p. 377, 9: οἷον τὴν Ἀλεξάνδρου πρὸς τὴν παροῦσαν.	p. 235, 1—2: οἶμαι τοίνυν ποθεῖν τινας ἐν τῷ λόγῳ τὸν Ἀλέξανδρον ἰδεῖν τοῖν βασιλέοιν ἡττώμενον.	p. 41 C: Alexander μειράκιον ἔτι κομιδῇ νέον δῆλος ἦν τοῦ πατρὸς οὐκ ἀνεξόμενος ἄρχοντος.	
πράξεις	πράξεις	πράξεις	πράξεις
p. 372,13-376,23.	p. 236,4-293,20.	p. 16 D—49 A.	p. 54 A-101 B.
p. 372, 26: διαιρήσεις πράξεις		p. 16 D: καλοῦσι γὰρ ἡμᾶς ἐφ' αὐτὰς αἱ πράξεις.	p. 54 A: περὶ τῶν σῶν ἔργων.

a) εἰς τὰς κατὰ τὸν πόλεμον p. 372,27-375,4.	a) p. 236,5: πράξεις αἳ μετὰ κινδύνων ἐτελέσθησαν 1. Constantii p. 236,5-268,10.	a) p. 16 D-42 D.	a) p. 54 A-80 A.
p. 375,1—4: φιλανθρωπίᾳ τὰς πράξεις ἀνῆκε συγχωρήσας τὸ λείψανον τοῦ γένους σώζεσθαι ἅμα μέν, ἵνα μνημεῖον τοῦ πάθους τοῦ γεγονότος σώζηται τὸ λειπόμενον, ἅμα δέ, ἵνα καὶ τὴν φιλανθρωπίαν ἐνδείξηται.	p. 250,10-11: Persas εἰς Θρᾴκην κατοικίζει μηνυτὰς εἶναι καὶ τοῖς ὕστερον τοῦ πάθους. p. 251,5: τὸ αὐτὸ φιλανθρωπίας καὶ μεγαλοψυχίας σημεῖον ἐξήνεγκε.	p. 19 B: σωφροσύνης καὶ μεγαλοψυχίας μέγιστον ἂν εἴη σημεῖον.	p. 58 B: ἱκέτευον γὰρ πολλοί, καὶ ἔτυχον ἅπαντες συγγνώμης βασιλέως τὸν τῆς Θέτιδος ὑπερβαλλομένου μεγαλοφροσύνῃ.
p. 373,5—8: διαίρει γὰρ ἁπανταχοῦ τὰς πράξεις ὧν ἂν μέλλῃς ἐγκωμιάζειν, εἰς τὰς ἀρετάς. ἀρεταὶ δὲ τέσσαρές εἰσιν,	2. Constantis p. 272,12-281,9. p. 272, 15: ἐπὶ τὴν τῶν πράξεων ὁμοιότητα.		p. 41 B: σκοπεῖν δὲ ὑπὲρ ἁπάντων ἄξιον ἤδη τῶν ῥηθέντων, εἰ μετὰ ἀρετῆς . . . ἅπαντα γέγονε.

ἀνδρεία,		p. 42 B: ἀνδρειοτέραν.	
δικαιοσύνη,		p. 42 A: δικαιοτάτην.	
σωφροσύνη,		p. 41 B: σωφρόνως.	
φρόνησις.		p. 39 A: ἡ φύσις ... πάντα ὑποχωρεῖν φρονήσει μετὰ ἀνδρείας ἐπιούσῃ παρασκευάζουσα.	
b) εἰς τὰς κατ᾽ εἰρήνην p. 375,6-376,23.	b) πράξεις κατ᾽ εἰρήνην 1. Constantii p. 268,11-272,5.	b) πράξεις κατ᾽ εἰρήνην p. 42 D—49 A.	b) πράξεις κατ᾽ εἰρήνην p. 80 A-101 B.
p. 375, 10-12: οὕτως οὐ μόνον ἐν τοῖς κατὰ τὸν πόλεμον ἔργοις ὁ βασιλεὺς ἡμῖν θαυμάσιος, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς κατ᾽ εἰρήνην θαυμασιώτερος.	p. 268, 11-14: οὐ τοίνυν ἐν μὲν τοῖς πολέμοις τοιοῦτος, ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς οὐδεμίαν παρέχων εἰς εὐφημίαν ἀφορμήν, ἀλλ᾽ οὕτως ὢν ἐν τοῖς ὅπλοις λαμπρὸς πλέον ἀμείνων ἐστὶν ἐν τοῖς λοιποῖς ἢ τοῖς ὅπλοις.		
p. 376, 17: πραγμάτων ὄγκον διήνεγκεν.	p. 269, 18: ὄγκον κατακλείων πραγμάτων.		
	2. utriusque imperatoris p. 281,10-293,20.		
p. 375, 8-10: ἐν μὲν τῇ δι-	p. 284, 18-19: τὴν τῆς ψυχῆς	p. 43 B: δικαστὴς ἀγαθός.	p. 100 C: τὴν δίκην μὲν ἐπὶ

καιοσύνῃ τὸ ἥμερον τὸ πρὸς τοὺς ὑπηκόους ἐπαινέσεις,

τῆς δὲ πρὸς τοὺς δεομένους φιλανθρωπίας τὸ εὐπρόσοδον.

p. 375, 18-21: ἐρεῖς ὅτι δικαίους ἄρχοντας κατὰ ἔθνη καὶ γένη καὶ πόλεις ἐκπέμπει φύλακας τῶν νόμων καὶ τῆς τοῦ βασιλέως δικαιοσύνης ἀξίους.

p. 375, 22-23: τοῦ σιτηρεσίου τῶν στρατευμάτων στοχάζεται.

ἁρμονίαν σύμφωνον πρὸς τὸν τῶν ὑπηκόων τρόπον ἡρμόσαντο.

p. 290, 5—7: ταῖς ἁπάντων ἁπανταχόθεν ἱκετείαις ἀνέῳκται τὰ βασίλεια, καὶ οὔτε γένος οὔτε ἡλικίας μέτρον οὔτε τύχης ἀξίωμα πρὸς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς φιλανθρωπίας διακέκριται.

p. 269, 3: τὸ δὲ εὐπρόσοδον τῶν τρόπων ἄρχοντος.

τὸ κρεῖττον καὶ πρᾳότερον μεταθείς.

p. 91 D: νόμων μὲν δὴ πέρι καὶ ἀρχόντων τοιάδε γινώσκει.

p. 88 D: φύλαξ δὲ ὢν ἀγαθὸς τῶν νόμων.

p. 92 A: τροφὴν ἀποίσουσι τοῖς φύλαξι καὶ ἐπικούροις σφῶν, μισθὸν καὶ ἐσθῆτα τὴν ἀναγκαίαν.

p. 376,2—3: ἐπαινέσεις αὐτοῦ τὴν σωφροσύνην.		p. 45 B: σωφροσύνης δὲ ὑπὲρ τῆς γῆς.	p. 100 C: σωφροσύνῃ δὲ ὑπερβαλλόμενος.
p. 376,5: σώφρονες μὲν οἱ γάμοι.	p. 289, 9-10: ἅπαξ μὲν φόβος τῶν γάμων ἀπελήλαται.		
p. 376, 13: ἥξεις ἐπὶ τὴν φρόνησιν.		p. 47 A: τῆς φρονήσεως δὲ ἄξιον μὲν ἔπαινον.	p. 100 D: φρόνησιν δὲ ἐπιδεικνύμενος.
<u>τύχη</u> p. 376, 24—30.			
<u>ἡ τελειοτάτη σύγκρισις</u> p. 376,31-377,9.			
<u>οἱ ἐπίλογοι</u> p. 377, 9—30.	<u>ἐπίλογος</u> p. 293,21-296,3.		<u>ἐπίλογος</u> p. 101 B—D.
p. 377,19-21: τίνας οὖν εὐχὰς εὔχεσθαι δεῖ τῷ κρείττονι τὰς πόλεις ἢ ὑπὲρ βασιλέως ἀεί;	p. 295,17-18: οἱ μὲν οὖν ἔμπροσθεν παυόμενοι τῶν λόγων ἐπιεικῶς ηὔχοντο πλειόνων ἀγαθῶν τυχεῖν.		

Iulianus his locis Libanii sententias secutus est:

Lib. p. 211, 10—11: qui laudare ingrediuntur incusant τὴν αὐτῶν . . . δύναμιν ὡς πολὺ λειπομένην τῶν πραγμάτων.	Iul. or. I. p. 1: Iulianum rerum gestarum magnitudo deterruit οὐ τὸ βραχὺ λειφθῆναι τῷ λόγῳ τῶν ἔργων δεινὸν κρίνοντα . . . κ. τ. λ.
Lib. p. 213, 12—13: πόθεν οὖν ἄρξασθαι καλόν; ἢ δῆλον ὡς ἐκ τῆς αἰτίας ἣ καὶ τούτους ἀγαθοὺς ἀπειργάσατο. Cf. p. 22 et 43.	Iul. or. I. p. 4 C: τίς ἂν οὖν ἡμῖν ἀρχὴ καὶ τάξις τοῦ λόγου γένοιτο καλλίστη; ἢ δῆλον ὡς ἡ τῶν προγόνων ἀρετή, δι' ἣν ὑπῆρξέ σοι καὶ τὸ τοιούτῳ γενέσθαι;

Lib. p. 219, 7—8: λογογράφοις τε καὶ ποιηταῖς ἱκανῶς ὕμνηται. Cf. p. 47.	Iul. or. I. p. 3 A: omnes fere qui in litteris versantur Constantium ἐν μέτρῳ καὶ καταλογάδην ὑμνοῦσιν.
Lib. p. 219, 13—14: Constantinus Magnus πάντα τὸν ἐκείνῃ τόπον ἐπῆλθεν ἀνακαθαιρόμενος γῆν τε καὶ θάλατταν.	Iul. or. I. p. 8 A: Constantinus Magnus τυραννίδας γάρ, ἀλλ᾽ οὐ βασιλείας ἐννόμους καθαιρῶν τὴν οἰκουμένην ἐπῆλθεν ἅπασαν.

Non dubitandum est quin Iulianus de Constantino Magno verba faciens Libanii memor fuerit, quamquam imago adhibita (καθαιρῶν) ab illo (ἀνακαθαιρόμενος) differt.

Lib. p. 223, 6—7: Constantinus M. χρημάτων ὄγκον ἐκ τῶν βασιλείων εἰς τοὺς ἀρχομένους ἐξέχει.	Iul. or. I. p. 8 B: Constantinus M. τὸ κλεῖθρον ἀφελὼν ἐπέκλυσεν ἀθρόως τῷ πλούτῳ πάντα.
Lib. p. 230, 22 — 231, 2: Constantius et Constans τῷ μὲν χρόνῳ τῆς ἡλικίας εἰς παῖδας τελοῦντες ἔτι, τῷ δὲ τῆς συνέσεως ὀξυτέρῳ τοῖς πρεσβυτέροις ἁμιλλώμενοι.	Iul. or. I. p. 12 A: Constantium μειράκιον ἔτι, μᾶλλον δὲ παῖδα κομιδῇ τῷ χρόνῳ, ἐπεὶ τῇ γε συνέσει καὶ ῥώμῃ τοῖς καλοῖς κἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐνάμιλλον ἤδη.
Lib. p. 234, 9: Constantii erga patrem pietatem opponit factis Cyri qui τὸν πάππον διέφθειρε.[1]	Iul. or. I. p. 41 C: Cyrus ἀφείλετο τὴν ἀρχὴν τὸν πάππον.
Lib. p. 238, 11—12: Persae ἐκείνου περιόντος τὴν ἡσυχίαν ἦγον. p. 239, 11: τὴν ἡσυχίαν ἠγάπων.	Iul. or. I. p. 18 B: Persae perterriti τὴν εἰρήνην ἠγάπησαν ἣν ... περιόντος τοῦ πατρὸς τοῦ σοῦ συγχέαντες.
Lib. p. 269, 4—5: Constantius μέγα φρονῶν οὐκ εἰ φόβῳ συνέχοι τὴν βασιλείαν, ἀλλ᾽ εἰ τῷ φίλτρῳ τῶν ἀρχομένων φρουροῖτο.	Iul. or. I. p. 48 A: εὔνοιαν οἴει δεῖν παρὰ τῶν ὑπηκόων ὑπάρχειν τῷ βασιλεύοντι ἐρυμάτων ἀσφαλέστατον.
Lib. p. 211, 9—12: ἔστι μὲν οὖν ἔθος τοῖς ἐπιχειροῦσιν ἐγκωμιάζειν τὴν μὲν αὑτῶν καταμέμφε-	Iul. or. II. p. 54 B: καί μοι μή τις δυσχεράνῃ πειρωμένῳ πράξεων ἅπτεσθαι μειζόνων... ὅπως

[1] Τόπος κοινὸς artis rhetoricae.

σθαι δύναμιν . . . τὴν δὲ τῶν πραγμάτων ἀποθαυμάζειν ὑπερβολήν.	μὴ τῷ μεγέθει τῶν ἔργων ἡ τῶν λόγων ἀσθένεια περιχεομένη διαλυμήνηται.
Lib. p. 249, 18: καθάπερ ἐν δικτύῳ συγκλεισθέντες.	Iul. or. II. p. 57 B: ἁλίσκεται. καθάπερ . . . . . . ἰχθύες δικτύοις.

Sequantur nonnullae locutiones quas Iulianus e Libanio sumpsit:

Lib. p. 245, 20: τὴν εἰς τάχος ὁδοιπορίαν.	Iul. or. I. p. 20 C: Constantius πορείας μὲν τάχει χρησάμενος.
Lib. p. 251, 9—10: οὐ . . . ἀκοῇ μόνῃ.	Iul. or. II. p. 56 B: οὐκ ἀκοῇ μόνῃ.[1]
Lib. p. 266, 18—19: ἀναμαχεῖσθαι δὲ τὴν πληγήν.	Iul. or. I. p. 24 C: ἀναμαχέσασθαι τὸ πταῖσμα.
cf. Them. or. IV. p. 57 b: ἀναμαχεῖσθαι.	
Lib. p. 267, 6—7: λόγος εἰς χάριν συγκείμενος	Iul. or. I. p. 4 B: ποιεῖσθαι πρὸς χάριν τὴν εὐφημίαν.

Iulianus igitur multis quidem locis Libanii vestigia pressit neque tamen tot quot Themistii.

III.

Quomodo Themistius, Libanius, Iulianus veteres scriptores secuti sint.

Sed multum interest etiam scire, quomodo tres rhetores in his orationibus scripta veterum suum in usum converterint. Nam operam eos impendisse ut luminibus ex illis sumptis suas laudationes distinguerent facile intellegitur.

§ 1.

De Themistio veterum scriptorum imitatore.

Themistium, qui βασιλεὺς τῶν λόγων a Gregorio Nazianzeno[2]) et eruditus philosophus ab Augustino[3]) appellatur, nonnullos

---

[1]) Lectio codicum contra Hertlinum tenenda est.

[2]) Ep. 140: σὺ βασιλεὺς τῶν λόγων.

[3]) De categ. c. 3: *sed ut Themistio nostrae aetatis erudito philosopho placet.*

colores a Platone sumpsisse iam Petavius et Harduinus observaverunt.[1]) Ipse confitetur sese secundam in Constantium orationem composuisse ἄνθη ἀκήρατα συλλεξάμενον ἐκ τῶν Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους λειμώνων.[2]) Pauciora debet Aristoteli, quamquam adulescens commentaria in eius scripta edidit[3]), plura Herodoto. Itaque consentaneum est nos incipere a Platone.

A. De Platonis imitatione.

Ipse nominat dialogos, quos imprimis ante oculos habuit, rem publicam (Πολιτεῖαι κλειναί), leges (οἱ θεσπέσιοι Νόμοι), Phaedrum (πᾶσα ἡ περὶ τὴν πλάτανον διατριβή).[4]) Praeterea saepius Politici et Phaedonis vestigia pressit.

1. Themistius Platonis verbis utitur nomine eius laudato.

Sumpta sunt e Timaeo haec:

p. 17 C: τῶν λόγων ἦν τὸ κεφάλαιον et Theaet. p. 176 B: ὁμοίωσις θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν.	Them. p 32 d: τὸ γὰρ δὴ κεφάλαιον αὐτῷ (Platoni) . . . καὶ ἡ κορυφὴ ξυμπάντων τῶν λόγων τοῦτό ἐστιν, ὅτι μηδὲν ἄλλο ἐστὶ φιλοσοφία ἢ ὁμοίωσις θεοῦ κατὰ τὸ δυνατὸν ἀνθρώπῳ.
* p. 30 A: βουληθεὶς γὰρ ὁ θεὸς ἀγαθὰ μὲν πάντα, φλαῦρον δὲ μηδὲν εἶναι κατὰ δύναμιν, οὕτω δὴ πᾶν ὅσον ἦν ὁρατὸν παραλαβὼν οὐχ ἡσυχίαν ἄγον, ἀλλὰ κινούμενον πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως, εἰς τάξιν αὐτὸ ἤγαγεν ἐκ τῆς ἀταξίας, ἡγη-	Them. p. 33 a: ὁ Πλάτων... βουληθεὶς γάρ, φησίν, ὁ θεὸς ἀγαθὰ μὲν πάντα, φλαῦρον δὲ μηδὲν εἶναι κατὰ δύναμιν, οὕτω δὴ πᾶν ὅσον ἦν[5]) ὁρατὸν παραλαβὼν οὐχ ἡσυχίαν ἄγον, ἀλλὰ κινούμενον πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως, εἰς τάξιν αὐτὸ ἤγαγεν ἐκ τῆς

[1]) Cfr. ed. Dindorf. p. 496—529. Hos signo * notavi.

[2]) Them. or. IV p. 54 B.

[3]) Commentaria in Aristotelem t. V et XXIII.

[4]) Them. or. III p. 32 C.

[5]) Dindorfius praebet οὕτω δὴ καὶ πᾶν ὅσον ἡμῖν ὁρατὸν παραλαβών, quae verba discrepant a Platonis lectione οὕτω δὴ πᾶν ὅσον ἦν ὁρατὸν παραλαβών. Omnes codices praeter M (cf. Schenkl, Die handschriftliche Überlieferung der Reden des Themistius Stud. Vind. XXIII 1901 p. 20) praebent lectionem plane ad verba Platonis quadrantem; quam ob rem lectio huius codicis reicienda et οὕτω δὴ πᾶν ὅσον ἦν ὁρατὸν παραλαβὼν reponendum est.

σάμενος ἐκεῖνο τούτου πάντως ἄμεινον.

ἀταξίας, ἡγησάμενος ἐκείνου τοῦτο πάντως ἄμεινον εἶναι.

Paulo post haec verba Themistius ita mutavit p. 33c/d: βουληθεὶς ὁ τῆς γῆς βασιλεὺς ἀγαθὰ μὲν πάντα, φλαῦρον δὲ μηδὲν εἶναι κατὰ δύναμιν, οὕτω δὴ παραλαβὼν τὴν βασιλείαν οὐχ ἡσυχίαν ἄγουσαν, ἀλλὰ κινουμένην πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως εἰς τάξιν ἤγαγεν ἐκ τῆς ἀταξίας.

e Phaedro:

* p. 230 B: ἥ τε γὰρ πλάτανος αὕτη μάλ' ἀμφιλαφής τε καὶ ὑψηλή.

Them. p. 32c: Platonis ἡ περὶ τὴν πλάτανον διατριβὴ τὴν ἀμφιλαφῆ τε καὶ ὑψηλήν.

* p. 250 B: pulchritudinem clarissimam licebat videre, ὅτε σὺν εὐδαίμονι χορῷ μακαρίαν ὄψιν τε καὶ θέαν, ἑπόμενοι μετὰ μὲν Διὸς ἡμεῖς, ἄλλοι δὲ μετ' ἄλλου θεῶν et

p. 252 E: οἱ μὲν δὴ οὖν Διὸς Δῖόν τινα εἶναι ζητοῦσι τὴν ψυχὴν τὸν ὑφ' αὑτῶν ἐρώμενον. σκοποῦσιν οὖν, εἰ φιλόσοφός τε καὶ ἡγεμονικὸς τὴν φύσιν.

Them. p. 32c: ἡ γὰρ εὐδαίμων ἐκείνη καὶ μακαρία χορεία, ἣν αὐτὸς μέν φησι μετὰ τοῦ Διὸς χορεύειν, ἄλλους δὲ μετ' ἄλλων θεῶν, καὶ οἱ τὸν ἐρώμενον[1]) γνωματεύοντες εἰ φιλόσοφός τε καὶ ἡγεμονικὸς τὴν φύσιν ἐστί.

p. 246 E: ὁ μὲν δὴ μέγας ἡγεμὼν ἐν οὐρανῷ Ζεύς, ἐλαύνων πτηνὸν ἅρμα, πρῶτος πορεύεται, διακοσμῶν πάντα καὶ ἐπιμελούμενος· τῷ δ' ἕπεται στρατιὰ θεῶν τε καὶ δαιμόνων.

Them. p. 34c: τὸν μέγαν ἡγεμόνα ἐκεῖνον τὸν ἐν οὐρανῷ τὸ πτηνὸν ἅρμα ἐλαύνοντα καὶ πάντων ἐπιμελούμενον καὶ διακοσμοῦντα, ᾧ ἕπεται πρώτῳ πορευομένῳ στρατιὰ θεῶν καὶ δαιμόνων. ὁ μὲν

[1]) Ita, non, ut Dindorfius praebet, ὁρώμενον ex Platone ponendum esse censet Henricus Iackson: On Themistius II [illegible] Κωνστάντιον 32 c. Journal of philology XXVII (1901) p. 161.

p. 229 A—B: κατὰ τὸν Ἰλισσὸν ἴωμεν... βουλώμεθα κατακλιθῆναι.

ὑμνεῖ παρὰ τὸν Ἰλισσὸν κατακεκλιμένος.

e Republica:

* V. p. 473 D: ἐὰν μὴ ἢ οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν ἐν ταῖς πόλεσιν ἢ οἱ βασιλεῖς τε νῦν λεγόμενοι καὶ δυνάσται φιλοσοφήσωσι γνησίως τε καὶ ἱκανῶς καὶ τοῦτο εἰς ταὐτὸν ξυμπέσῃ, δύναμίς τε πολιτικὴ καὶ φιλοσοφία, τῶν δὲ νῦν πορευομένων χωρὶς ἐφ᾽ ἑκάτερον αἱ πολλαὶ φύσεις ἐξ ἀνάγκης ἀποκλεισθῶσιν, οὐκ ἔστι κακῶν παῦλα ταῖς πόλεσι, δοκῶ δ᾽ οὐδὲ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει.

Them. p. 40 a: οὔκουν δεοίμην ἂν εὔχεσθαι ἔτι, καθάπερ ὁ πάνσοφος Πλάτων, ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ γένους τοῦ ἀνθρωπίνου, ξυνδραμεῖν ποτε βασιλείᾳ φιλοσοφίαν καὶ ξυμπορευθῆναι, μηδὲ διεσπάσθαι ἀεὶ καὶ ἀπερρωγέναι.

e Legibus:

IV. p. 709 E: τύραννος δ᾽ ἔστω νέος καὶ μνήμων καὶ εὐμαθὴς καὶ ἀνδρεῖος καὶ μεγαλοπρεπής.

p. 710 B: εἰ μέλλει πόλις... ἄριστα σχήσειν πολιτείαν, ἣν λαβοῦσα εὐδαιμονέστατα διάξει.

p. 710 C: εἰ τύραννος γένοιτο νέος, σώφρων, εὐμαθής, μνήμων, ἀνδρεῖος, μεγαλοπρεπής.

Them. p. 46 a/b: Plato τότε γάρ φησιν ἄριστα τὸν βίον καὶ εὐδαιμονέστατα ἕξειν, ὅταν γένηται βασιλεὺς νέος, σώφρων, μνήμων, ἀνδρεῖος, μεγαλοπρεπής, εὐμαθής. Eadem verba leguntur or. IV. p. 62 a.

e Phaedone:

p. 77 E: ἔνι τις καὶ ἐν ἡμῖν παῖς.

Them. p. 13 d: ἔστι γάρ τις ἐν ἡμῖν οὐ παῖς, ὥς φησιν ὁ Πλάτων.

e Politico:

p. 266 C: ὁ βασιλεὺς... ξύνδρομα πεπορευμένος.

Them. p. 34 b: ὁ πάνσοφος Πλάτων ξύνδρομα πορεύεσθαι ὑπολαμβάνει τὸν ἀληθινὸν βασιλέα καὶ τὸν φιλόσοφον.

e Cratylo:

p. 403 C: δεσμὸς... πότερος

Them. p. 48 b: καλῶς ἤκουσας

ἰσχυρότερός ἐστιν, ἀνάγκη ἢ ἐπιθυμία: ἡ ἐπιθυμία.	Πλάτωνος τοῦ σοφοῦ καὶ δεσμὸν ὑπέλαβες ἰσχυρότερον ἀνάγκης ἐπιθυμίαν.

2. Permultis locis Themistius Platonis sententias secutus est.

Ille sumpsit e Republica, cuius imprimis l. VIII. p. 543—551 ei ante oculos versatae sunt:

VIII. p. 543 C: πόθεν δεῦρο ἐξετραπόμεθα, ἵνα πάλιν τὴν αὐτὴν ἴωμεν.	Them. p. 34 b: ὁπόθεν δεῦρο ἐξετραπόμεθα, δεῖ . . . . τὴν αὐτὴν ἐπανιέναι. p. 57 C: ὅθεν δεῦρο ἐξετραπόμεθα.
VIII. p. 544 B: πάλιν τοίνυν, ὥσπερ παλαιστής, τὴν αὐτὴν λαβὴν πάρεχε.	Them. p. 36 a: πάλιν τοίνυν ὥσπερ παλαιστὴς ὁ λόγος πολλὰ ἐξελιχθεὶς τὴν αὐτὴν παρέχει λαβήν.
VIII. p. 544 D: ἀνθρώπων εἴδη τοσαῦτα ἀνάγκη τρόπων εἶναι, ὅσαπερ καὶ πολιτειῶν: ἢ οἴει ἐκ δρυός ποθεν ἢ ἐκ πέτρας τὰς πολιτείας γίγνεσθαι: similiter rep. IV. p. 445 C: ὅσοι πολιτειῶν τρόποι εἰσὶν εἴδη ἔχοντες, τοσοῦτοι κινδυνεύουσι καὶ ψυχῆς τρόποι εἶναι.	Them. p. 35 a: τῷ γὰρ ὄντι κινδυνεύει τοσαῦτα εἶναι εἴδη πολιτειῶν ὅσαπερ καὶ ἀνθρώπου ψυχῆς· οὐ γάρ που ἐκ δρυὸς οὐδ᾽ ἐκ πέτρης συνίστανται πολιτεῖαι.

Plato priore loco et Themistius sequuntur Homeri Od. 19, 163:
οὐ γὰρ ἀπὸ δρυός ἐσσι παλαιφάτου οὐδ᾽ ἀπὸ πέτρης.

VIII. p. 549 B: λόγος (ratio) . . . ὃς μόνος ἐγγενόμενος σωτὴρ ἀρετῆς διὰ βίου ἐνοικεῖ τῷ ἔχοντι.	Them. p. 7 c: λογισμὸς (ratio) . . . ὃς μόνος γιγνόμενος ἐν ψυχῇ σωτὴρ ἀρετῆς διὰ βίου ἐνοικεῖ τῷ ἔχοντι.
VIII. p. 550 B: ὑψηλόφρων τε καὶ φιλότιμος ἀνήρ.	Them. p. 27 d: ὁ Σπαρτιάτης . . . φιλότιμός τε ἦν καὶ ὑψηλόφρων.
VIII. p. 551 A: ἀσκεῖται δὴ τὸ ἀεὶ τιμώμενον, ἀμελεῖται δὲ τὸ ἀτιμαζόμενον.	Them. p. 54 d: haec natura omnium rerum esse videtur ἀσκεῖσθαι μὲν τὸ τιμώμενον, ἀμελεῖσθαι δὲ τὸ ἀτιμαζόμενον.

VIII. p. 551 C: πονηρὰν τὴν ναυτιλίαν . . . ναυτίλλεσθαι.	Them. p. 12 b: πονηρὰν γὰρ τὴν ναυτιλίαν[1] . . . ναυτίλλεται.

Accedunt alia Reipublicae vestigia:

I. p. 333 A: ad quem usum δικαιοσύνην utilem esse dicis? πρὸς τὰ ξυμβόλαια, ὦ Σώκρατες. ξυμβόλαια δὲ λέγεις κοινωνήματα:	Them. p. 8 a: τὸ δίκαιον ἐν ξυμβολαίοις καὶ κοινωνήμασι.
I. p. 335 B: ἆρα εἰς τὴν τῶν κυνῶν ἀρετὴν ἢ εἰς τὴν τῶν ἵππων:	Them. p. 5 c: hominum dicimus aliam esse virtutem, ἑτέραν δὲ κυνῶν, ἑτέραν δὲ καὶ ἵππων.
III. p. 411 A: qui ut musica animum suum occupet permittit, is primum quidem εἴ τι θυμοειδὲς εἶχεν, ὥσπερ σίδηρον ἐμάλαξε καὶ χρήσιμον ἐξ ἀχρήστου καὶ σκληροῦ ἐποίησεν.	Them. p. 7 c: Constantius πᾶν τὸ θυμοειδὲς τῆς ψυχῆς ὥσπερ σίδηρον ἐμάλαξε καὶ χρήσιμον ἀντὶ ἀχρήστου ἐποίησε.
IX. p. 578 D: πλούσιοι ἐν πόλεσιν ἀνδράποδα πολλὰ κέκτηνται . . . τοῦτό γε προσόμοιον ἔχουσιν τοῖς τυράννοις.	Them. p. 11 a: princeps cui nemo liber obtemperat non est melior πλουσίου φαύλου πολλὰ ἀνδράποδα κεκτημένου.
IX. p. 579 C: ἑαυτοῦ ὢν ἀκράτωρ ἄλλων ἐπιχειρήσῃ ἄρχειν.	Them. p. 5 b: πρῶτον ἀρκτέον αὑτοῦ τῷ βουλομένῳ τῶν ἄλλων ἄρχειν.

Etiam Phaedri p. 229 et 230 sententias Themistius saepius secutus est; cf. supra p. 33.

p. 229 E: ἀγροίκῳ τινὶ σοφίᾳ χρώμενος.	Them. p. 34 a: ἄνευ τῆς ἀγροίκου σοφίας.
p. 230 A: ἡμερώτερόν τε καὶ ἁπλούστερον ζῷον, θείας τινὸς καὶ ἀτύφου μοίρας φύσει μετέχον.	Them. p. 3 b: via nos deducit ἐπὶ τὸ πάντων εὐκολώτατόν τε καὶ ἡμερώτατον θείας τε ὄντως δή τινος καὶ ἀτύφου μοίρας φύσει μετέχον ζῷον.
p. 230 A: Τυφῶνος πολυπλοκώτερον.	Them. p. 34 a: Τυφῶνος δίκην.

[1] Ita, non, ut Dindorfius praebet, ναυαγίαν, scribendum esse monet Foersterus, cf. or. XV. p. 194 d: ἄνευ κυβερνήτου ἐμπειροτάτου τῇ ναυτιλίᾳ.

Dubium mihi non est quin Platonis locus Themistium ad Magnentium cum Typhone comparandum adduxerit, praesertim cum is, ut supra dixi, vestigia paginarum 229 et 230 Phaedri compluribus locis presserit. A Themistio Iulianus hanc comparationem sumpsit; cf. p. 18.

p. 246 E: Iovi ἕπεται στρατιὰ θεῶν τε καὶ δαιμόνων κατὰ ἕνδεκα μέρη κεκοσμημένη.	Them. p. 34d: Constantio ἀντὶ τῆς θείας ἡ ἀνθρωπίνη ἕπεται στρατιὰ κατὰ μοῖραν κεκοσμημένη.

e Politico:

p. 259 C: hoc nemo ignorat ὡς βασιλεὺς ἅπας χερσὶ καὶ ξύμπαντι τῷ σώματι σμικρ' ἄττα εἰς τὸ κατέχειν τὴν ἀρχὴν δύναται πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς σύνεσιν καὶ ῥώμην.	Them. p. 2 b: plerique laudatores nesciunt ὡς βασιλεὺς ἅπας χερσί τε καὶ ξύμπαντι τῷ σώματι σμικρὰ ἄττα δύναται εἰς τὸ κατέχειν τὴν ἀρχὴν πρὸς τὴν ῥώμην τῆς διανοίας.
p. 267 A: καθαπερεὶ χρέος ἀπέδωκάς μοι τὸν λόγον, προσθεὶς τὴν ἐκτροπὴν οἷον τόκον.	Them. p. 4 b: nomen virtutis ὥσπερ νόμισμα ἀποδώσω, προσθεὶς τὴν δύναμιν τοῦ ὀνόματος ὥσπερ τόκον.
p. 294 B: αἱ γὰρ ἀνομοιότητες τῶν τε ἀνθρώπων καὶ τῶν πράξεων.	Them. p. 14 d: αἱ γὰρ ἀνομοιότητες τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων.
p. 294 B: τὸν δέ γε νόμον ... ὥσπερ τινὰ ἄνθρωπον αὐθάδη καὶ ἀμαθῆ.	Them. p. 15 a: ὁ νόμος ὥσπερ τις ἄνθρωπος δύσκολος καὶ αὐθάδης.

e Theaeteto:

p. 144 A: ἀλλ' οἵ τε ὀξεῖς ὥσπερ οὗτος καὶ ... μνήμονες ὡς τὰ πολλὰ καὶ πρὸς τὰς ὀργὰς ὀξύρροποί εἰσι καὶ ἄττοντες φέρονται ὥσπερ τὰ ἀνερμάτιστα πλοῖα.	Them. p. 17 a: ἀλλ' οἱ τηλικοίδε ὡς τὰ πολλὰ καὶ πρὸς ὀργὰς ὀξύρροποί εἰσι καὶ ἄττοντες φέρονται ὑπὸ τῶν παθῶν ὥσπερ τὰ ἀνερμάτιστα πλοῖα.
p. 153 C: τὸν κολοφῶνα ἀναγκάζω προσβιβάζων τὴν χρυσῆν σειράν.	Them. p. 32 d: sufficit mihi τὸν κολοφῶνα ἐπιμαρτύρασθαι εἰς ὃν ξυνδεῖ ... τὰ ἅμματα τῆς χρυσῆς ... σειρᾶς.

Cf. Homeri Il. 8, 19: σειρὴν χρυσείην.

e Legibus:

IX. p. 864 E: καθαρὸς ἢ τὰς χεῖρας φόνου.	Them. p. 38b: imperator curat καθαρὰς φυλάξαι καὶ δικαίου φόνου τὰς χεῖρας.

e Gorgia:

p. 526 A: magna laude dignum est ἐν μεγάλῃ ἐξουσίᾳ τοῦ ἀδικεῖν γενόμενον δικαίως διαβιῶναι.	Them. p. 30c: ὅστις δὲ ἐν ἐξουσίᾳ μὲν ἀδικίας δικαιότερος Ἀναξαγόρου.

e [Clitophonte]:

p. 408 B: qui nescit anima uti, praestat huic καθάπερ πλοίου παραδόντι τὰ πηδάλια τῆς διανοίας ἄλλῳ, τῷ μαθόντι τὴν τῶν ἀνθρώπων κυβερνητικήν.	Them. p. 12b: Sapor, rex Persarum, non commisit Constantio τὰ πηδάλια τῆς διανοίας ἐγγὺς ὄντι τῷ κυβερνᾶν ἐπισταμένῳ.

3. Transeamus ad locutiones, quas Themistius e Platonis dialogis deprompsit.

e Republica:

II. p. 364 E: βίβλων δὲ ὅμαδον.	Them. p. 32b: βιβλίων ὅμαδος.
II. p. 373 B: τὰ σχήματά τε καὶ τὰ χρώματα.	Them. p. 51 c: τὰ σχήματα καὶ τὰ χρώματα.

Similiter Gorg. p. 465 B, 474 D; Soph. 251 A.

IV. p. 432 C: δύσβατός γέ τις ὁ τόπος φαίνεται καὶ ἐπίσκιος.	Them. p. 3 b: res gestae ostendunt viam οὔ τί που δύσβατόν γέ τινα καὶ ἐπίσκιον.
IV. p. 444 E: εὐεξία ψυχῆς.	Them. p. 6 a: εὐεξίαι ψυχῆς.
V. p. 467 E: θυμοειδῶν μηδὲ μαχητικῶν.	Them. p. 35 a: θυμοειδὲς καὶ μαχητικόν. p. 35b: μαχητικόν τε καὶ θυμοειδές.
VII. p. 518 B: ὑπὸ λαμπροτέρου μαρμαρυγῆς ἐμπέπλησται.	Them. p. 51 b: ἀληθινῆς μαρμαρυγῆς ἐμπλησθέντες.

e Legibus:

III. p. 677 B: ζώπυρα τοῦ τῶν ἀνθρώπων διασεσωσμένα γένους.	Them. p. 43b: ἡ . . . ἀγαθὴ μοῖρα μόνη τοῦ γένους τὸν ζώπυρον διεσώσατο.

IV. p. 713 D: ὁ θεὸς φιλάνθρωπος ὤν.	Them. p. 8 b: homines φιλάνθρωπον δὲ αὐτὸν (θεὸν) vocant.
Symp. p. 189 D: θεῶν φιλανθρωπότατος.	
VI. p. 766 B: φερόντων ψῆφον κρύβδην.	Them. p. 45 d: κρύβδην φέρει τὴν ψῆφον.
X. p. 893 B: ἀσφαλοῦς πείσματος.	Them. p. 18 a: ἀσφαλεῖ πείσματι.
XI. p. 930 A: ἐὰν δ' αἱ ψυχαὶ κυμαίνωσι.	Them. p. 7 a: regis ψυχὴ μὴ κυμαίνει.
e Phaedone:	
p. 60 B: ὥσπερ ἐκ μιᾶς κορυφῆς συνημμένω δύ' ὄντε.	Them. p. 5 c: ὥσπερ εἰς μίαν κορυφὴν ἀνημμέναι.
p. 60 D: Socratis τὸ εἰς τὸν Ἀπόλλω προοίμιον.	Them. p. 27 c: ἔστι Σωκράτει προοίμιον.
p. 68 C: ἡ ὀνομαζομένη ἀνδρεία.	Them. p. 5 d: τὴν καλουμένην ἀνδρείαν.
p. 68 E: ἀκολασίᾳ τινὶ σώφρονές εἰσι.	Them. p. 30 c: ἐν ἀδείᾳ ἀκολασίας σωφρονέστερος Ξενοκράτους.
p. 83 A: ἠρέμα παραμυθεῖται ... ἐνδεικνυμένη ὅτι.	Them. p. 9 c: ἠρέμα παραμυθούμενοι καὶ δεικνύντες ὅτι.
p. 110 D: λιθίδια ... τὰ ἀγαπώμενα.	Them. p. 17 c: τῶν ἀγαπητῶν λιθιδίων.
e Theaeteto:	
p. 155 E: ἀπρὶξ ... λαβέσθαι.	Them. p. 15 a: λαμβάνεσθαι ... ἀπρίξ. p. 54 c: ἀπρὶξ ... ἐλάβεσθε.
p. 174 D: βουκόλον ... πολὺ βδάλλοντα.	Them. p. 10 a: βουκόλος πολὺ βδάλλειν.
e Sophista:	
p. 217 D: ἀπομηκύνειν λόγον.	Them. p. 39 d: ἀπομηκύνειν τὸν λόγον.
e Gorgia:	
p. 485 D: μετὰ μειρακίων ἐν γωνίᾳ τριῶν ἢ τεττάρων.	Them. p. 30 c: πρὸς μειράκια τρία ἢ τέτταρα.

e Phaedro:

p. 254 D: equus ἐνδακὼν τὸν χαλινόν.	Them. p. 7 c: ἵππῳ ἐνδακόντι τὸν χαλινόν.

e Politico:

p. 259 B: ἀληθινοῦ βασιλέως.	Them. p. 2 a, 11 a, 11 b, 45 c: τὸν ἀληθινὸν βασιλέα.

e Lyside:

p. 216 D: λέγω... ἀπομαντευόμενος.	Them. p. 54 b: μαντευόμενος λέγω.

e Symposio:

* p. 220 B: ἐνειλιγμένων τοὺς πόδας εἰς πίλους καὶ ἀρνακίδας.	Them. p. 50 b: ἐνειλιγμένον[1]) χεῖράς τε καὶ πόδας πίλοις τε καὶ ἀρνακίσιν.

ex Alcibiade priore:

p. 120 B: τρίχα ἔχοντες ἐν τῇ ψυχῇ ὑπ' ἀμουσίας.	Them. p. 50 c: ἀμαθαινούσῃ τῇ ψυχῇ ὑπὸ ἀμουσίας.

Veniamus nunc ad Aristotelis imitationes, quem Themistius sibi τοῦ βίου τε καὶ τῆς σοφίας[2]) ducem proposuit. Illae multo rariores sunt quam Platonis. Quattuor locis non solum Aristotelem ipsum nominat, sed etiam Ethica Nicomachea, quorum vestigia pressit:

Eth. Nic. p. 1095 a, 5: τὸ τέλος ἐστὶν οὐ γνῶσις ἀλλὰ πρᾶξις.	Them. p. 31 c: Aristoteles de morali virtute disputans his verbis utitur ὅτι τέλος αὐτῆς οὐ γνῶσις, ἀλλὰ πρᾶξίς ἐστι.
p. 1103 b, 27: οὐ γὰρ ἵν' εἰδῶμεν τί ἐστιν ἡ ἀρετή, σκεπτόμεθα, ἀλλ' ἵν' ἀγαθοὶ γενώμεθα.	Them. p. 31 c: Aristoteles altero loco οὐ γὰρ ἵνα εἰδῶμεν τί ἐστιν ἀρετή, σκοπούμεθα, ἀλλ' ἵνα ἀγαθοὶ γενώμεθα διὰ τῶν ἔργων.
p. 1105 b, 1: πρὸς μὲν τὸ τὰς ἄλλας τέχνας ἔχειν οὐ συναριθμεῖται πλὴν αὐτὸ τὸ εἰδέναι· πρὸς δὲ τὸ τὰς ἀρετὰς τὸ μὲν εἰδέναι μικρὸν ἢ οὐδὲν	Them. p. 31 c: Aristoteles tertio loco πρὸς μὲν γὰρ τὰς ἄλλας τέχνας τὸ εἰδέναι πάμμεγα δύναται, πρὸς δὲ τὰς ἀρετὰς τὸ μὲν εἰδέναι ἢ οὐδὲν ἢ

[1]) Ἐνειλιγμένῳ pro ἐνειλιγμένον, quod Dindorfius praebet, scribendum esse censet Foersterus.

[2]) Or. II. p. 26 d.

ἰσχύει, τὰ δ' ἄλλα οὐ μικρόν. ἀλλὰ τὸ πᾶν δύναται.	μικρὸν ἰσχύει, τὰ δὲ ἔργα ου μικρόν, ἀλλὰ τὸ πᾶν.
p. 1105 b, 9—18: εὖ οὖν λέγεται, ὅτι ἐκ τοῦ δίκαια πράττειν ὁ δίκαιος γίνεται καὶ ἐκ τοῦ τὰ σώφρονα ὁ σώφρων· ἐκ δὲ τοῦ μὴ πράττειν ταῦτα οὐδεὶς ἂν οὐδὲ μελλήσειε γενέσθαι ἀγαθός. ἀλλ' οἱ πολλοὶ ταῦτα μὲν οὐ πράττουσιν, ἐπὶ δὲ τὸν λόγον καταφεύγοντες οἴονται φιλοσοφεῖν καὶ οὕτως ἔσεσθαι σπουδαῖοι ὅμοιόν τι ποιοῦντες τοῖς κάμνουσιν, οἳ τῶν ἰατρῶν ἀκούουσι μὲν ἐπιμελῶς, ποιοῦσι δ' οὐθὲν τῶν προσταττομένων. ὥσπερ οὖν οὐδ' ἐκεῖνοι εὖ ἕξουσι τὸ σῶμα οὕτω θεραπευόμενοι, οὐδ' οὗτοι τὴν ψυχὴν οὕτω φιλοσοφοῦντες.	Them. p. 32 a: verba τοῦ ἀπὸ Σταγείρων. εὖ[1]) οὖν λέγεται, ὅτι ἐκ τοῦ τὰ δίκαια πράττειν ὁ δίκαιος γίνεται καὶ ἐκ τοῦ τὰ σώφρονα ὁ σώφρων, ἐκ δὲ τοῦ μὴ ταῦτα πράττειν οὐδεὶς ἂν οὐδὲ μελλήσειεν ἀγαθὸς γενέσθαι, ἀλλ' οἱ πολλοὶ ταῦτα μὲν οὐ πράττουσιν, ἐπὶ δὲ τὸν λόγον καταφεύγοντες οἴονται φιλοσοφεῖν ὅμοιόν τι ποιοῦντες τοῖς κάμνουσιν, οἳ τῶν ἰατρῶν ἀκούουσι μὲν ἐπιμελῶς, ποιοῦσι δὲ οὐδὲν τῶν προσταττομένων, ὥσπερ οὖν οὐδὲ ἐκεῖνοι εὖ ἕξουσι τὸ σῶμα οὕτω θεραπευόμενοι, οὐδὲ οὗτοι τὴν ψυχὴν οὕτω φιλοσοφοῦντες.
p. 1135 b, 12 — 1136 a, 3: distinguit ἁμάρτημα, ἀδίκημα, ἀτύχημα.	Them. p. 15 c: διακρίνειν ἁμάρτημα καὶ ἀδίκημα καὶ ἀτύχημα.
p. 1250 a, 43: τὸ ἠρεμαῖον ἐν τῇ ψυχῇ καὶ στάσιμον.	Them. p. 16 d: τὸ γὰρ στάσιμον καὶ γαληνὸν καὶ ἠρεμαῖον . . . τὴν ψυχήν.

Sed etiam Herodotus multa Themistio praebuit. Quae singillatim recenseamus.

C. De usu Herodoti.

Semel eum nominat τὸν Λόξον:

II. 171: περὶ μέν νυν τούτων . . . εὔστομα κείσθω.	Them. p. 27 d: ἐμοὶ δὲ περὶ μὲν θεῶν εὔστομα κείσθω κατὰ τὸν Λόξον.

---

[1]) Patet pro εἰ, quod Dindorfius praebet, ex Aristotele cum Iacobsio reponendum esse εὖ.

Imprimis (p. 49 sq.) in suum usum convertit descriptionem festi Minervae Saïticae (II 62):

II. 62, 2: λύχνα καίουσι πάντες πολλὰ ὑπαίθριοι.[1])	Them. p. 49 b: Aegyptii τὰ λύχνα ἀνακαίουσιν ὕπαιθροι. p. 50 c: λύχνα καίοντες.
II. 62, 4—5: τῇ ὁρτῇ οὔνομα κέεται λυχνοκαΐη.	Them. p. 49 a: Αἰγύπτιοι . . . ἑορτὴν ἄγοντες, ἣν καλοῦσι λυχνοκαΐαν.
II. 62, 7—8: οὐκ ἐν Σάι μούνῃ καίεται, ἀλλὰ καὶ ἀνὰ πᾶσαν Αἴγυπτον.	Them. p. 49 c: καὶ διὰ τούτους λέγει Ἡρόδοτος οὐκ ἐν Σάϊ μόνον γίνεσθαι τὴν πανήγυριν, ἀλλὰ καὶ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον.

Quattuor ex Herodoti historia exempla Themistius affert ad demonstrandum natura principem non esse illum, qui forte fortuna rex factus est:

I. 11: ὡς δὲ ὁ Γύγης ἀπίκετο, ἔλεγε ἡ γυνὴ (τοῦ Κανδαύλεω) . . Κανδαύλεα ἀποκτείνας ἐμέ τε καὶ τὴν βασιληίην ἔχε τὴν Λυδῶν, ἢ . . . ἀποθνήσκειν δεῖ . . σὲ τὸν ἐμὲ γυμνὴν θεησάμενον.	Them. p. 36 b/c: ὁ δὲ τῇ φύσει βασιλεύς, ὃν οὐχ . . . ἐποίησε . . . Λυδὴ γυνὴ ὀργισθεῖσα ὅτι γυμνὴ ἄκουσα ἐφωράθη.
III. 20: τὸν ἂν τῶν ἀστῶν κρίνωσι μέγιστόν τε εἶναι καὶ κατὰ τὸ μέγεθος ἔχειν τὴν ἰσχύν, τοῦτον ἀξιοῦσιν βασιλεύειν.	Them. p. 36 b: Αἰθίοπες ἐχειροτόνουν τὸν βασιλέα πήχει καὶ μέτρῳ γνωματεύοντες τὴν ἀρετήν.
III. 86: ὁ Δαρείου ἵππος προσδραμὼν ἐχρεμέτισε.	Them. p. 36 b: ὃν οὐχ ἵππος ἐποίησε χρεμετίσας.

Cf. Lib. p. 234, 13—14: Δαρείῳ δὲ τὴν βασιλείαν ἔδωκαν ἱπποκόμου τέχνη καὶ ἵππος ὕστερως καὶ χρεμετισμὸς μεμηχανημένος.[2])

IX. 80: ψέλιά τε καὶ στρεπτοὺς καὶ τοὺς ἀκινάκας ἐόντας χρυσέους.	Them. p. 36 c: principem τιάρα δὲ οὐ ποιεῖ βελτίω . . . οὐδὲ ἀκινάκης χρυσοῦς οὐδὲ στρεπτοί τε καὶ ψέλια οὐδὲ
VII. 83: τῶν δὲ μυρίων . . . ἐκαλέοντο δὲ ἀθάνατοι.	. . . ἀθάνατος ἀριθμὸς ἀποθνησκόντων στρατιωτῶν.

[1]) Ita, non, ut editores praebent, ὑπαίθρια, scribendum esse censet Foersterus.

[2]) Τόπος κοινός artis rhetoricae.

Sed simul locus Platonis rep. VIII p. 553 C: βασιλέα ποιεῖν ἐν ἑαυτῷ τιάρας τε καὶ στρεπτοὺς καὶ ἀκινάκας παραζωννύντα in verba Themistii vim habuit.

Vide supra p. 19.

Accedunt nonnullae aliae Herodoti imitationes:

I. 34—45; c. 43: Ἄδρηστος ἀκοντίζων τὸν ὗν, τοῦ μὲν ἁμαρτάνει, τυγχάνει δὲ τοῦ Κροίσου παιδός.	Them. p. 16 a: Ἀδράστου λόγος. Φρύγα τινὰ καὶ φυγάδα, φυγόντα παρὰ βασιλέα Λυδῶν καὶ θηρεύοντα, ἀφέντα ἐπὶ τὸ θηρίον, τούτου μὲν ἁμαρτεῖν, ἀκοντίσαι δὲ τὸν παῖδα τοῦ δεξαμένου.
I. 163: Ἀργανθώνιος .... ἐβίωσε δὲ τὰ πάντα εἴκοσι καὶ ἑκατόν.	Them. p. 38 a: Constantius Vetranionem reddidit μακροβιώτερον Ἀργανθωνίου.

Quamquam tenendum est Arganthoniam senectutem in proverbium abisse; cf. Lib. II. p. 547, 19: μακαρίζουσιν... οὐκ Ἀργανθώνιον <τῶν ἐτῶν> et ep. 1460: παρελθεῖν αὐτὸν μήκει βίου τὸν Ἀργανθώνιον.

V. 83: Ἐπιδαύριοι ... τὰ ἀγάλματα ταῦτα τῆς τε Δαμίης καὶ τῆς Αὐξησίης ὑπαιρέονται αὐτέων (Αἰγινητέων).	Them. p. 54 c: ἐμοῦ ἐλάβεσθε καὶ περιείχεσθε μᾶλλον ἢ τοῦ ἀγάλματος τῆς Αὐξησίας οἱ Αἰγινῆται.
VI. 125: Κροῖσος ... δωρέεται χρυσῷ τὸν ἂν δύνηται τῷ ἑωυτοῦ σώματι ἐξενείκασθαι ἐς ἅπαξ.	Them. p. 25 d: Κροῖσος Ἀλκμαίωνα τὸν Ἀθηναῖον ἐκ τοῦ ψήγματος ἐπιτρέψας ὁπόσον ἠδύνατο τῷ σώματι ἀποφέρεσθαι.

§ 2.

De Libanio veterum scriptorum imitatore.[1]

In Libanii oratione potissimum vestigia Platonis, Herodoti, Thucydidis apparent.

A. De Platonis imitatione.

Platonem Libanius uno loco nominavit:

Menex. p. 237 A: ἢ πόθεν ἂν ὀρθῶς ἀρξαίμεθα ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐπαινοῦντες; . . .	Lib. p. 213, 12—16: πόθεν οὖν ἄρξασθαι καλόν; ἢ δῆλον ὡς ἐκ τῆς αἰτίας ἢ καὶ τούτους

[1]) Locos signo * notatos ex editione Foersteriana deprompsi.

δοκεῖ μοι χρῆναι κατὰ φύσιν, ὥσπερ ἀγαθοὶ ἐγένοντο... ἀγαθοὶ δ' ἐγένοντο διὰ τὸ φῦναι ἐξ ἀγαθῶν.	ἀγαθοὺς ἀπειργάσατο. λεγέσθω δὴ τὸ τοῦ Πλάτωνος ἐπ' αὐτοῖς μᾶλλον τούτοις ἢ 'κείνοις πρέπον εἰς οὓς εἴρηται, ὅτι ἀγαθοὶ δὲ ἐγένοντο διὰ τὸ φῦναι ἐξ ἀγαθῶν.

Duobus locis Libanius sententias e Platonis dialogis delibavit:

e Phaedro:

p. 239 C: οὐδ' ἐν ἡλίῳ καθαρῷ τεθραμμένον ἀλλ' ὑπὸ συμμιγεῖ σκιᾷ . . ἔμπειρον δὲ ἁπαλῆς καὶ ἀνάνδρου διαίτης.	Lib. p. 284, 12—14: ἐν ἡλίῳ μὲν καθαρῷ τὸ σῶμα γυμνάζων, τὴν δὲ συμμιγῆ σκιὰν εἰς θρύψιν ὑποφέρειν τοὺς χρωμένους ἡγούμενος.

e Protagora:

p. 338 A: φεύγειν εἰς τὸ πέλαγος τῶν λόγων ἀποκρύψαντα γῆν.	Lib. p. 284, 1: ὁ δὲ γῆν ἀποκρύψας πελάγιος φέρεται.

Multo crebrius locutiones Libanius e Platonis dialogis sumpsit.

e Phaedro:

p. 243 E: λέγε τοίνυν θαρρῶν.	Lib. p. 222, 20: λέγω τοίνυν θαρρῶν.
p. 247 B: τὴν ὑπουράνιον ἁψῖδα.	Lib. p. 235, 7 et 286, 5: τῆς οὐρανίας ἁψῖδος.
* p. 251 C et 255 D: πτεροφυεῖν.	Lib. p. 284, 7: πτεροφυήσας.
* p. 266 C: δωροφορεῖν.	Lib. p. 223, 5: ἐδωροφόρει.
* p. 277 E: οὐ ῥαψῳδούμενοι ἄνευ ἀνακρίσεως καὶ διδαχῆς.	Lib. p. 269, 17: οὐ ῥαψῳδῶν εἰς μῆκος λόγον μάταιον.

e Republica:

III. p. 389 D: ἄρχοντας τῶν . . . ἡδονῶν.	Lib. p. 269, 7: ἡδονῆς ἄρχων.
* IV. p. 426 E: ὕδραν τέμνουσιν.	Lib. p. 292, 16: ταῖς τῆς ὕδρας ἐκτομαῖς.
VII. p. 540 B: πρὸς φιλοσοφίᾳ διατρίβοντας.	Lib. p. 209, 18: τοὺς περὶ τὴν φιλοσοφίαν διατρίβοντας.

e Menexeno:	
p. 242 A: διηντλήθη ὁ πόλεμος.	Lib. p. 255, 6: τοσούτου πολέμου διαντλουμένου.
e Legibus:	
* VII. p. 805 A: λογισμὸν ... ἔχω.	Lib. p. 293, 21: λογισμὸν ... σχήσειν.
e Gorgia:	
* p. 486 C: ἐπὶ κόρρης τύπτοντα.	Lib. p. 263, 13: παίων ἐπὶ κόρρης.
* p. 519, B: τινὰ ... μεταχειρίζηται ὡς ἀδικοῦντα.	Lib. p. 257, 1: τοὺς ἐν αἰτίᾳ μετεχειρίσατο.
e Cratylo:	
* p. 404 C: αὐτῆς ἐρασθεὶς ἔχειν.	Lib. p. 227, 3: ἀγασθεὶς τῆς παιδείας ἐκείνης ἔχω.
ex Apologia Socratis:	
p. 40 E: εὐαριθμήτους ἂν εὑρεῖν.	Lib. p. 284, 5: εὐαριθμήτους ... ἐξευρών.
e Critia:	
* p. 114 E: ἐλεφάντων ... γένος.	Lib. p. 240, 15: γένος ἐλεφάντων.
e Phaedone:	
p. 67 D: τὴν ψυχὴν ... ἐκλυομένην ὥσπερ ἐκ δεσμῶν ἐκ τοῦ σώματος.	Lib. p. 281, 12: ἐκλυθῆναι ψυχὴν σώματος.
e Politico:	
p. 301 D: μετὰ ἀρετῆς καὶ ἐπιστήμης ἄρχοντα.	Lib. p. 285, 5—6: βασιλεία μετ᾽ ἐπιστήμης ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἰοῦσα.

B. De usu Herodoti.

Herodotum duobus locis Libanius nominavit:

II. 23: οὐ γάρ τινα ἔγωγε οἶδα ποταμὸν Ὠκεανὸν ἐόντα, Ὅμηρον δὲ ἤ τινα τῶν προτέρων γενομένων ποιητέων δοκέω τὸ οὔνομα εὑρόντα ἐς τὴν ποίησιν ἐσενείκασθαι.	Lib. p. 278, 6—10: Ἡρόδοτος μὲν οὖν ὁ πλεῖω τῶν ἀναγκαίων ἐξητακὼς διαρρήδην διαμάχεται μὴ εἶναι τὸν πολυύμνητον Ὠκεανόν, ἀλλ᾽ Ὁμήρου φησὶν ἤ τινος ἄλλου γενέσθαι πλάσμα ποιητοῦ καὶ οὕτως εἰς τὴν

	ποίησιν τὴν προσηγορίαν εἰσενεχθῆναι.
II. 152: χάλκεοι ἄνδρες.	Lib. p. 243, 5—6: ἔφης ἂν τούτοις μᾶλλον πρέπειν τὴν τῶν χαλκῶν ἀνδρῶν προσηγορίαν ἢ τοῖς παρ᾽ Ἡροδότῳ στρατιώταις.
Eum respexit his locis:	
I. 108: ὁ Ἀστυάγης . . . εἶδε ἄλλην ὄψιν· ἐδόκεε δέ οἱ ἐκ τῶν αἰδοίων τῆς θυγατρὸς ταύτης φῦναι ἄμπελον, τὴν δὲ ἄμπελον ἐπισχεῖν τὴν Ἀσίαν πᾶσαν.[1]	Lib. p. 221, 6—9: Κῦρον μὲν τοίνυν οἱ σεμνύνοντες ὄψιν ἐν τοῖς ὕπνοις Ἀστυάγει γενέσθαι φασίν, ὡς ἐκ Μανδάνης τῆς ἐσομένης Κύρου μητρὸς ἀναβλαστήσειέ τε ἄμπελος καὶ τὴν Ἀσίαν ἅπασαν ἐπιλάβοι.
I. 1: τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γένηται.	Lib. p. 250, 12: οὐ γὰρ ἐξίτηλον χρόνῳ γεγονυῖαν πρᾶξιν διηγούμεθα.
*I. 127; V. 78; IX. 67: ἐθελοκάκεον.	Lib. p. 254, 9: ἐθελοκακοῦντες.
*I. 172 et VI. 21: ἡβηδόν.	Lib. p. 258, 12: ἡβηδόν.
*I. 191 et VII. 204: ἐξ ἀπροσδοκήτου.	Lib. p. 255, 7: ἐξ ἀπροσδοκήτων.
*II. 96: λαμπρὸς ἄνεμος.	Lib. p. 279, 1: λαμπραὶ καταιγίδες.
II. 113: ἐξῶσται ἄνεμοι ἐκβάλλουσι ἐς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος.	Lib. p. 279, 2: ἐξῶσται ... ἄνεμοι πρὸς ἀπέραντον ἐκφέρουσι πέλαγος.
*VII. 120: σῖτον αἱρέεσθαι. Cf. Thuc. II. 75, 3: σῖτον αἱρεῖσθαι.	Lib. p. 274, 18: σῖτον . . . αἱρεῖσθαι.
*IX. 4: λόγους ... διεπόρθμευσε. Cf. Plat. Symp. p. 202 E: διαπορθμεῦον.	Lib. p. 286, 15: διαπορθμεύει γνώμας.

Superest ut de Thucydide verba faciamus.

C. De usu Thucydidis.

Thucydidem se sibi imitandum proposuisse uno loco dicit Libanius p. 273, 8: λέγω δὲ ἤδη μικρόν τι τὸν Θουκυδίδην μιμησάμενος:

[1] Τόπος κοινὸς artis rhetoricae.

I. 20, 1—3: οἱ γὰρ ἄνθρωποι τὰς ἀκοὰς ... ἀβασανίστως ... δέχονται ... ἀταλαίπωρος τοῖς πολλοῖς ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας καὶ ἐπὶ τὰ ἑτοῖμα μᾶλλον τρέπονται.

Lib. p. 273, 8—11: οὐ γὰρ ἀβασανίστως τὴν ἀκοὴν εὐθὺς ἐδεξάμην οὐδὲ τὸ ταλαιπωρῆσαι περὶ τὴν ζήτησιν τῆς ἀληθείας φυγὼν τοῖς ἑτοίμοις προσέδραμον.

Praeterea his locis Thucydidem secutus est:

I. 21, 1: οὔτε ὡς ποιηταὶ ὑμνήκασι ... οὔτε ὡς λογογράφοι.

Lib. p. 219, 7—8: λογογράφοις τε καὶ ποιηταῖς ἱκανῶς ὑμνηται.

*I. 22, 2—3: ἠξίωσα γράφειν ... ὅσον δυνατὸν ἀκριβείᾳ περὶ ἑκάστου ἐπεξελθών· ἐπιπόνως δ' ηὑρίσκετο.

Lib. p. 273, 12—13: ἐπιπόνως τε καὶ μετὰ τῆς ἐσχάτης ἀκριβείας περὶ τὸ πρᾶγμα διατρίψας.

I. 30, 1: οἱ Κερκυραῖοι ... οὓς ἔλαβον αἰχμαλώτους ἀπέκτειναν.

Lib. p. 250, 5—6: Constantius οὐ γὰρ ἀπέκτεινε λαβών, ὥσπερ οἱ Κερκυραῖοι τοὺς ἐξ Ἐπιδάμνου Κορινθίων οἰκήτορας.

IV. 134, 1: Μαντινῆς δὲ καὶ Τεγεᾶται .... συνέβαλον ἐν Λαοδοκείῳ τῆς Ὀρεσθίδος, καὶ νίκη ἀμφιδήριτος ἐγένετο.

Lib. p. 267, 9—12: ταῦτ' οὖν οὐκ ἀμφισβητήσιμόν ἐστι ποιοῦντα τὴν νίκην, ὥσπερ τὴν ἐν Τανάγρᾳ καὶ ... τὴν ἐν Ὀρεσθίδι Τεγεατῶν καὶ Μαντινέων.

Cf. Plat. Menex. p. 242 A: συνέβαλον μὲν ἐν Τανάγρᾳ .... ἀμφισβητησίμου δὲ τῆς μάχης γενομένης.

Iam transeamus ad singulas locutiones, quas ei debet:

*I. 10, 2: τῆς κατασκευῆς τὰ ἐδάφη.

Lib. p. 247, 9: τῇ δὲ τῶν ἐδαφῶν κατασκευῇ.

*I. 68, 4: τὸ μὲν ἐπικαιρότατον χωρίον.

Lib. p. 259, 17: τὰ τῶν χωρίων ἐπικαιρότατα.

I. 70, 8: ξυμφορὰν ... ἡσυχίαν ἀπράγμονα.

Lib. p. 274, 6—7: συμφορὰ δὲ μεγίστη βίος ἀπράγμων.

*I. 82, 1: τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν ἐξαρτύεσθαι.

Lib. p. 240, 1: ἐξηρτύοντο δὴ τὰ σφῶν αὐτῶν.

*II. 16 et III. 57, 2: πανοικησίᾳ.

Lib. p. 249, 19: πανοικησίᾳ.

*II. 44, 3: παῖδας ... παραβαλλόμενοι.

Lib. p. 267, 7: τὰ σώματα παραβαλλόμενοι.

*II. 81, 4: αὐτοβοεί.	Lib. p. 249, 18: αὐτοβοεί.
*III. 1, 1: ὅπῃ παρείκοι.	Lib. p. 272, 10: ὅπως ἂν παρείκῃ.
*III. 11, 1: ἀντισουμένου.	Lib. p. 291, 1: ἀντανισώσωσι.
*III. 33, 3: ἐγκαταληφθεῖσαι.	Lib. p. 266, 9: ἐγκαταληφθέντες.
III. 36, 2: οὐ γὰρ ἀπὸ βραχείας διανοίας.	Lib. p. 239, 7: οὐκ ἀπὸ βραχείας γνώμης.
*III. 82, 4: μοίρᾳ προσετέθη.	Lib. p. 269, 3: μοίρᾳ προστιθείς.
*IV. 32, 3: ἀμφίβολοι γίγνωνται.	Lib. p. 264, 11: ἀμφίβολοι δὲ γενόμενοι.
*VI. 57, 2: Hippias ἦν δὲ πᾶσιν εὐπρόσοδος.	Lib. p. 269, 3: τὸ δὲ εὐπρόσοδον τῶν τρόπων ἄρχοντος.
*VIII. 26, 1: δείλην ἤδη ὀψίαν.	Lib. p. 262, 6: δείλης ὀψίας.

§ 3.

De Iuliano veterum scriptorum imitatore.

Quomodo Iulianus poetas, Demosthenem, Isocratem[1]), Dionem Chrysostomum[2]), Plutarchum[3]) suum in usum verterit, iam ab aliis expositum est. Permulta debet in duabus laudationibus Constantii Demostheni, Isocrati, Dioni Chrysostomo. Hoc loco Platonis, Herodoti, Thucydidis, Xenophontis vestigia, quae in illis orationibus dispiciuntur, exponenda sunt. Nonnullae illorum imitationes iam a Wyttenbachio[4]) allatae ab Hertlino in editione Iuliani et a Guilelmo Schwarz[5]) in Philologo adnotatae sunt.

[1]) J. G. Brambs, Studien zu den Werken Julians des Apostaten. 1. Teil: Über Dichterstellen in den Werken Julians, Eichstätt 1897; 2. Teil: Julian als Nachahmer des Demosthenes und Isokrates, Eichstätt 1899.

[2]) Praechter, Dion Chrysostomos als Quelle Julians, Arch. f. Gesch. d. Philos. V. 1892 p. 42 sq. J. R. Asmus, Julian und Dion Chrysostomos, Tauberbischofsheim 1895.

[3]) E. Sonneville, Un passage de Plutarque utilisé par Julien dans le discours VIII, Revue de l'instruction publique en Belgique XXXXII 1899 p. 97—101.

[4]) Danielis Wyttenbachii Animadversiones in Iuliani orationem primam et Epistola critica ad Dav. Ruhnkenium. Bibliotheca Critica Amstelodam. vol. III P. I p. 33 sq. P. II p. 1 sq. Leguntur apud G. H. Schaeferum, Iuliani imperatoris in Constantii laudem oratio, Lipsiae 1802 p. 131 sq. et p. 227 sq. Has signo * notavi.

[5]) W. Schwarz, Julianstudien in Philologo t. 51 p. 623 sq.

A. De Iuliano Platonis studioso.

Iuliano e Platonis dialogis praecipue ante oculos versatae sunt Leges et Respublica, secundo loco Menexenus, Timaeus, Phaedrus, Theaetetus. Maiores unius dialogi partes in orationibus I et II imitatus non est.

1. Iulianus Platonis nomen et verba laudat hisce locis:

*Rep. V. p. 467 D: πτεροῦν χρὴ παιδία ὄντα εὐθὺς ... ἐπὶ τοὺς ἵππους, ἦν δ' ἐγώ, ἀναβιβαστέον .... καὶ διδαξαμένους ἱππεύειν ἐφ' ἵππων ἀκτέον ἐπὶ τὴν θέαν et VII. p. 537 A: dictum est τοὺς παῖδας εἶναι ἀκτέον ἐπὶ τῶν ἵππων θεωρούς.	Iul. or. I. p. 11 D: ὁ γενναῖος ἠξίωσε Πλάτων οἱονεὶ πτερὰ τοῖς παισὶ χαριζόμενον καὶ ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀνάγοντα ἄγειν εἰς τὰς μάχας θεατὰς ἐσομένους.
Rep. V. p. 467 C: προσμηχανᾶσθαι αὐτοῖς ἀσφάλειαν.	Iul. or. I. p. 12 B: τοῦ σοφοῦ Πλάτωνος ... ὥρα μηχανᾶσθαι τοῖς μειρακίοις σωτηρίας τρόπον.
Menex. p. 247 E sq.: ὅτῳ γὰρ ἀνδρὶ εἰς ἑαυτὸν ἀνήρτηται πάντα τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν φέροντα ἢ ἐγγὺς τούτου, καὶ μὴ ἐν ἄλλοις ἀνθρώποις αἰωρεῖται, ἐξ ὧν ἢ εὖ ἢ κακῶς πραξάντων πλανᾶσθαι ἠνάγκασται καὶ τὰ ἐκείνου, τούτῳ ἄριστα παρεσκεύασται ζῆν.	Iul. or. II. p. 68 C: οἶμαι γὰρ τὴν Πλάτωνος μικρὰ παρατρέψας λέξιν οὐχ ἁμαρτήσεσθαι, ὡς ὅτῳ ἀνδρί, μᾶλλον δὲ βασιλεῖ, ἐς τὸν θεὸν ἀνήρτηται πάντα τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν φέροντα καὶ μὴ ἐν ἄλλοις ἀνθρώποις αἰωρεῖται, ἐξ ὧν εὖ ἢ κακῶς πραξάντων πλανᾶσθαι ἀναγκάζεται αὐτὸς καὶ τὰ ἐκείνου πράγματα, τούτῳ ἄριστα παρεσκεύασται πρὸς τὸ ζῆν. p. 70 A verba ipsa non corrumpit, sed recte interpretatur, si quis dicit: ὅτῳ ἀνδρὶ ἐς νοῦν καὶ φρόνησιν ἀνήρτηται πάντα τὰ ἐς εὐδαιμονίαν φέροντα καὶ μὴ ἐν τοῖς ἐκτός, ἐξ ὧν εὖ ἢ κακῶς πραξάντων

ἢ καὶ πασχόντων πλανᾶσθαι ἀναγκάζεται, τούτῳ ἄριστα παρεσκεύασται πρὸς τὸ ζῆν.

p. 69 A: ἐς τοῦτο γὰρ ἔοικεν ἐπιτάττειν ἀνηρτῆσθαι χρῆναι ἑκάστῳ ἀνδρὶ καὶ οὐκ εἰς ἄλλους ἀνθρώπους, οἳ τὰ μὲν ἄλλα βλάπτειν καὶ κωλύειν ἐθέλοντες πολλάκις ἐδυνήθησαν.

Tim. p. 90 A: τὸ δὲ περὶ τοῦ κυριωτάτου παρ' ἡμῖν ψυχῆς εἴδους διανοεῖσθαι δεῖ τῇδε, ὡς ἄρα αὐτὸ δαίμονα θεὸς ἑκάστῳ δέδωκε. τοῦτο ὃ δή φαμεν οἰκεῖν μὲν ἡμῶν ἐπ' ἄκρῳ τῷ σώματι, πρὸς δὲ τὴν ἐν οὐρανῷ ξυγγένειαν ἀπὸ γῆς αἴρειν.

Iul. or. II. p. 69 A: Plato κυριώτατον ἐν ἡμῖν ψυχῆς εἶδος ἔφη, καὶ ὡς ἄρα αὐτὸ[1]) δαίμονα θεὸς ἑκάστῳ δέδωκε. τοῦτο ὃ δή φαμεν οἰκεῖν μὲν ἡμῶν ἐπ' ἄκρῳ τῷ σώματι, πρὸς δὲ τὴν ἐν οὐρανῷ ξυγγένειαν ἀπὸ γῆς ἡμᾶς αἴρειν.

Iulianus, ut significet se verba e Legibus sumpsisse, nominat personam prodeuntem: τὸν Ἀθηναῖον ξένον:

Leg. V. p. 728 A: Ἀθηναῖος ξένος· πᾶς γὰρ ὅ τ' ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ γῆς χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος.

Iul. or. II. p. 81 A: ὁ λόγος τοῦ Ἀθηναίου ξένου ... πᾶς γὰρ ὅ τε ὑπὸ γῆς καὶ ἐπὶ γῆς χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος.

2. Permultis locis Iulianus Platonis sententias delibavit: e Legibus:

VII. p. 808 B: καθεύδων γὰρ οὐδεὶς οὐδενὸς ἄξιος.

Iul. or. II. p. 87 C: ἀληθῶς γὰρ οὐδεὶς οὐδενὸς εἰς οὐδὲν ἄξιος καθεύδων.

IX. p. 864 A: τὰ νῦν ὀνομάτων πέρι δύσερις λόγος et Theaet. p. 168 B: ἐκ συνηθείας ... ὀνομάτων.

Iul. or. II. p. 81 B: καὶ μή τις οἰέσθω τὸν λόγον δύσεριν καὶ βίαιον εἰς τὴν συνήθειαν ἀφορῶν τῶν ὀνομάτων.

[1]) Ita, non αὐτὸν (αὐτὸς M.), quod Hertlinus praebet, scribendum esse e Platonis verbis apparet; αὐτὸ ad εἶδος redit.

e Republica:

* III. p. 408 D: optimi iudices οἱ παντοδαπαῖς φύσεσιν ὡμιληκότες et Hipp. mai. p. 282 C: ἐν παντοδαποῖς ἀνθρώποις.	Iul. or. I. p. 12 D: Ulixes eo consilio civitates perlustrabat, ut πρὸς παντοδαποὺς ἀνθρώπους ὁμιλεῖν δύναιτο.
I. p. 354 B: ὥσπερ οἱ λίχνοι τοῦ αἰεὶ παραφερομένου ἀπογεύονται ἁρπάζοντες.	Iul. or. II. p. 69 C: omnia arripere videmur ὥσπερ ἐν τοῖς συμποσίοις οἱ λίχνοι τῶν ἐδωδίμων ἁπάντων.

e Theaeteto:

p. 176 B: πονηρίαν μὲν φεύγειν, ἀρετὴν δὲ διώκειν.	Iul. or. I. p. 4 A: Lex philosophorum auditores iubet non σπεύδειν μὲν πρὸς τὴν ἀρετήν, ἀποφεύγειν δὲ τὴν πονηρίαν.

e Menexeno:

* p. 237 A/B: πόθεν ἂν ὀρθῶς ἀρξαίμεθα ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐπαινοῦντες; . . . . δοκεῖ μοι χρῆναι κατὰ φύσιν, ὥσπερ ἀγαθοὶ ἐγένοντο. . . . . δεύτερον δὲ τροφήν τε καὶ παιδείαν· ἐπὶ δὲ τούτοις τὴν τῶν ἔργων πρᾶξιν ἐπιδείξωμεν, ὡς καλὴν καὶ ἀξίαν τούτων ἀπεφήναντο.[1])	Iul. or. I. p. 4 C/D: τίς ἂν οὖν ἡμῖν ἀρχὴ καὶ τάξις τοῦ λόγου γένοιτο καλλίστη; ἢ δῆλον ὡς ἡ τῶν προγόνων ἀρετή, δι' ἣν ὑπῆρξέ σοι καὶ τὸ τοιούτῳ γενέσθαι; Τροφῆς δὲ οἶμαι καὶ παιδείας ἑξῆς προσήκει μνησθῆναι, ἥπερ σοι τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ὑπάρχουσαν ἀρετὴν συνεισηνέγκατο, ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, ὥσπερ γνωρίσματα τῶν τῆς ψυχῆς ἀρετῶν τὰς πράξεις διελθεῖν. Iulianus Platonis verbis imitationem Themistianam inseruit. Cf. p. 15.

e Phaedro:

* p. 267 A: sophistae τά τε αὖ σμικρὰ μεγάλα καὶ τὰ μεγάλα σμικρὰ φαίνεσθαι ποιοῦσι διὰ ῥώμην λόγου.	Iul. or. I. p. 2 C: oratores suae artis fructum capiunt ἐν τῷ δύνασθαι περὶ τῶν μικρῶν μειζόνως διελθεῖν καὶ τὸ μέγεθος ἀφελεῖν τῶν ἔργων τῷ λόγῳ.

[1]) Τόπος κοινὸς artis rhetoricae. Cf. p. 22, 29, 43.

ex Apologia Socratis:

* p. 30 D: οὐ γὰρ οἴομαι θεμιτὸν εἶναι ἀμείνονι ἀνδρὶ ὑπὸ χείρονος βλάπτεσθαι.	Iul. or. II. p. 69 B: ἐπεὶ μηδὲ θεμιτὸν ὑπὸ τοῦ χείρονος τὸ κρεῖττον βλάπτεσθαι.

e Menone:

* p. 86 D: ἐπειδὴ δὲ σύ, ὦ Μένων, σαυτοῦ μὲν οὐδ᾽ ἐπιχειρεῖς ἄρχειν, ἵνα δὴ ἐλεύθερος ᾖς, ἐμοῦ δὲ ἐπιχειρεῖς τε ἄρχειν καὶ ἄρχεις. Cf. Menex. p. 234 A: ἄρχειν ἡμῶν, ὦ θαυμάσιε Μενέξενε, ἐπιχειρεῖς.	Iul. or. I. p. 34 A: ἄρχειν δὲ ἡμῶν ἐπιχειρῶν, ᾧ μηδὲ ἐλευθέρῳ προσῆκον ἦν.

ex Hippia Maiore:

* p. 282 C: antiquorum sapientium οὐδεὶς πώποτε ἠξίωσεν ἀργύριον μισθὸν πράξασθαι οὐδ᾽ ἐπιδείξεις ποιήσασθαι ἐν παντοδαποῖς ἀνθρώποις. Cf. Leg. II. p. 665 E: οὐκοῦν ἐν θεάτρῳ γε καὶ παντοίοις ἀνθρώποις ᾄδειν ἑστὼς ὀρθὸς ἔτι μᾶλλον αἰσχύνοιτ᾽ ἄν.	Iul. or. I. p. 2 A: Qui dicendi exercitationem neglexerunt quique scribere aggressi sunt λόγων ξυγγραφὴν οὐ δήμῳ κεχαρισμένην οὐδ᾽ ἐς θέατρα παντοδαπὰ τολμῶσαν ἀποδύεσθαι πρὸς τὰς ἐπιδείξεις ἔχοιεν ἂν εἰκότως εὐλαβεστέρως. Cf. or. III. p. 111 B: ἐς θέατρον παραγάγοι παντοδαπῶν ἀνδρῶν.

3. Locutiones singulae, quas multas Iulianus e Platonis dialogis deprompsit, hae sunt:

e Legibus:

I. p. 633 C: τῇ τοῦ πνίγους ῥώμῃ.	Iul. or. I. p. 23 B: τὴν τοῦ πνίγους ῥώμην.
I. p. 642 C: αὐτοφυῶς... οὔ τι πλαστῶς.	Iul. or. II. p. 82 B: οὔτι πλαστῶς, ἀλλ᾽ αὐτοφυῶς.
IV. p. 716 B: ὑποσχὼν τιμωρίαν.	Iul. or. I. p. 22 B: τὴν τιμωρίαν ὑποσχόντων.
VIII. p. 840 D: ὁσίως καὶ δικαίως. Cf. Rep. I. p. 331 A: δικαίως καὶ ὁσίως.	Iul. or. I. p. 7 A: ὁσίως ἅμα καὶ δικαίως.

X. p. 897 D: νύκτα ἐν μεσημβρίᾳ ἐπαγόμενοι.	Iul. or. II. p. 80 D: ἐκ μεσημβρίας νύκτα δεικνῦσα.
X. p. 900 A: δι᾽ ἀκοῆς αἰσθόμενος.	Iul. or. II. p. 69 C: αἰσθέσθαι διὰ τῆς ἀκοῆς.

e Republica:

III. p. 411 B et Symp. p. 174 C: μαλθακὸν αἰχμητήν.	Iul. or. II. p. 84 D: μαλθακὸς αἰχμητής.

Uterque praebet flosculum Homericum; cf. Il. 17, 588: μαλθακὸς αἰχμητής . . . .

III. p. 413 E: βασανίζοντας πολὺ μᾶλλον ἢ χρυσόν.	Iul. or. II. p. 91 B: τῶν βασανιζόντων τὸ χρυσίον.
V. p. 463 A: σωτῆράς τε καὶ ἐπικούρους.	Iul. or. II. p. 90 B: σωτῆρες καὶ ἐπίκουροι.

e Timaeo:

p. 17 C: τῶν λόγων . . . ἦν τὸ κεφάλαιον.	Iul. or. II. p. 80 A: τὸ κεφάλαιον δέ ἐστι τῶν λόγων. Cf. p. 32.
p. 22 B: χρόνῳ πολιόν.	Iul. or. II. p. 82 B: χρόνῳ πολιόν.
p. 60 A et 68 A: λαμπρὸν καὶ στίλβον.	Iul. or. I. p. 37 D: λαμπροῦ καὶ στίλβοντος.

e Phaedone:

p. 108 D: οὐχ ἡ Γλαύκου τέχνη et κατὰ τὴν Γλαύκου τέχνην.	Iul. or. II. p. 67 C: οὐχ ἡ[1] Γλαύκου τέχνη.

In proverbium abiit: cf. Lib. vol. IV. p. 433, 1: Γλαύκου τοῦ Χίου τέχνη et paroemiogr. Graec. ed. Leutsch et Schneidewin vol. I. p. 55, 91; 234, 8; 341, 25; vol. II. p. 153, 100.

e Theaeteto:

p. 153 C: νηνεμίας τε καὶ γαλήνης.	Iul. or. II. p. 98 A: γαλήνην ἀκριβῆ καὶ νηνεμίαν.
p. 161 E: μακρὰ μὲν καὶ διωλύγιος φλυαρία.	Iul. or. II. p. 101 D: μακρὸς δὲ ὁ λόγος καὶ διωλύγιος.

e Politico:

p. 259 C: τὴν τῆς ψυχῆς σύνεσιν καὶ ῥώμην.	Iul. or. I. p. 35 C: τῆς τῆς συνέσεως καὶ ῥώμης.

[1] Ita, non, ut Hertlinus praebet, οὐχί scribendum esse monet Foersterus

ex Alcibiade priore:	
* p. 122 B: τῆς δὲ σῆς γενέσεως καὶ τροφῆς καὶ παιδείας.	Iul. or. I. p. 9 A: τὴν σὴν γένεσιν καὶ τροφὴν καὶ παιδείαν.
Leg. V. p. 740 A: τὴν νῦν γένεσιν καὶ τροφὴν καὶ παίδευσιν.	
e Gorgia:	
p. 518 B: Σάραμβος ὁ κάπηλος.	Iul. or. II. p. 85 D: ἐκάλουν γὰρ αὐτὸν (Δαρεῖον) Περσῶν οἱ γνώριμοι ὅτιπερ Ἀθηναῖοι τὸν Σάραμβον.
e Phaedro:	
p. 235 E: Lysias τοῦ παντὸς ἡμάρτηκε.	Iul. or. I. p. 3 A: oratores τοῦ παντὸς διαμαρτήσειν ἤλπιζον.
e Critone:	
* p. 48 C: οὐδενὶ ξὺν νῷ.	Iul. or. II. p. 73 B: οὐδενὶ ξὺν νῷ.
ex Hippia Maiore:	
p. 304 B: λήρους καὶ φλυαρίας . . . μεταχειριζόμενος.	Iul. or. II. p. 74 A: λῆρος ἢ καὶ φλυαρία.
e Menexeno:	
p. 249 B: τῆς πατρῴας ἀρετῆς.	Iul. or. II. p. 93 D: τὴν ἀρετὴν τὴν πατρῴαν.
ex Euthydemo:	
* p. 277 C: ἐπὶ τὸ τρίτον καταβαλὼν ὥσπερ πάλαισμα. Cf. Phaedr. p. 256 B: τῶν τριῶν παλαισμάτων τῶν ὡς ἀληθῶς Ὀλυμπιακῶν.	Iul. or. I. p. 40 B: καθάπερ Ὀλυμπιονίκης περὶ τῷ τρίτῳ παλαίσματι καταβαλών. or. II. p. 74 C: τὸ τελευταῖον καὶ τρίτον πάλαισμα.
e [Clitophonte]:	
* p. 407 A: ὥσπερ ἐπὶ μηχανῆς τραγικῆς θεός.	Iul. or. I. p. 3 D: ὥσπερ ἔκ τινος τραγικῆς μηχανῆς.

Ex Herodoti, Thucydidis, Xenophontis scriptis Iulianus praecipue locutiones singulas, rarius sententias deprompsit.

B. De usu Herodoti.

Ac primum quidem Herodotum respexit his locis:

I. 1: Herodotus quae perquirendo cognovit edit, ὡς μήτε τὰ γενό-	Iul. or. I. p. 3 A: oratores maximum sibi laborem imposuerunt,

μενα ἐξ ἀνθρώπων τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γένηται. — ὅπως μηδὲν ὑπὸ τοῦ χρόνου τῶν σοι πραχθέντων ἀμαυρωθείη.

Cf. p. 46.

I. 8: ὦτα γὰρ τυγχάνει ἀνθρώποισι ἐόντα ἀπιστότερα ὀφθαλμῶν. — Iul. or. I. p. 37 C: τὰς ἀκοὰς σαφῶς ἀπιστοτέρας ἔγνωσαν εἶναι τῶν ὀμμάτων.

Cf. Libanii vol. II. p. 481, 2 et vol. III. p. LXII (ed. Foerster): οὐκ ἴσον ὦτα καὶ ὄμματα et Heracliti dictum (frg. ed Diels B 17 et Die Fragmente der Vorsokratiker p. 65 A 17): ὀφθαλμοὶ γὰρ τῶν ὤτων ἀκριβέστεροι μάρτυρες. Ceterum in proverbium abiit; cf. Paroemiogr. Graec. vol. II. Apostolii centur. XVIII. 71: ὠτίων πιστότεροι ὀφθαλμοί.

III. 31: εἴ τις ἔστι κελεύων νόμος τὸν βουλόμενον ἀδελφεῇ συνοικέειν. — Iul. or. I. p. 9 C: νόμος δὲ ἐδίδου γαμεῖν ἀδελφὴν τῷ Πέρσῃ.

III. 35: ἐπίσκοπα τοξεύοντα. — Iul. or. I. p. 11 C: ἐπίσκοπα τοξεύειν.

Cf. Them. p. 45a: βάλλεις . . . ἐπίσκοπα.

III. 89: Καμβύσης δὲ δεσπότης, Κῦρος δὲ πατήρ. — Iul. or. I. p. 9 A: ὁ μὲν (Κῦρος) ἐκαλεῖτο πατήρ, ὁ δὲ (Καμβύσης) ἐπωνομάσθη δεσπότης.

C. De usu Thucydidis.

Thucydidis vestigia his locis indagari poterant:

I. 6, 3: ἀνειμένῃ τῇ διαίτῃ. Cf. II. 39, 1: ἀνειμένως διαιτώμενοι. — Iul. or. I. p. 10 C: διὰ τῆς ἀνειμένης . . . διαίτης.

I. 18, 3: ἐμπειρότεροι ἐγένοντο μετὰ κινδύνων τὰς μελέτας ποιούμενοι. — Iul. or. I. p. 12 A: ἀκίνδυνον γενέσθαι σοι τὴν πολεμικὴν ἐμπειρίαν.

I. 73, 2: καὶ τὰ μὲν πάνυ παλαιὰ τί δεῖ λέγειν; — Iul. or. I. p. 6 D: καὶ τὰ μὲν παλαιὰ τί δεῖ λέγειν;

II. 20, 2: Archidamus τοὺς Ἀθηναίους ἤλπιζεν ἀκμάζοντάς τε νεότητι πολλῇ καὶ παρεσκευασμένους ἐς πόλεμον ὡς οὔπω πρότερον, ἴσως ἂν ἐπεξελθεῖν. — Iul. or. I. p. 37 B: Constantius Magnentii ἀκμάζουσαν . . . τῇ νεότητι . . . τὴν τυραννίδα superavit τοῖς . . . . παρασκευασθεῖσι στρατοπέδοις παραταξάμενος.

II. 37, 3: αἰσχύνην ὁμολογουμένην.	Iul. or. I. p. 2B: αἰσχύνην ὁμολογουμένην.
VI. 88, 7: κατὰ τὸ ξυγγενὲς βοηθεῖν.	Iul. or. I. p. 34D: ἠκολούθουν δὲ αὐτῷ κατὰ τὸ ξυγγενὲς ξύμμαχοι.

D. De usu Xenophontis.

Xenophontis vestigia Iulianus his locis praebet:

Anab. I. 10, 18: ταύτης μὲν τῆς ἡμέρας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο.	Iul. or. I. p. 24D: τοῦτο τέλος τῆς μάχης ἐκείνης γέγονε.
Inst. Cyr. I. 5, 12: πάντα δὲ κίνδυνον ἡδέως ὑποδύεσθαι.	Iul. or. I. p. 3A: τὸν μέγιστον ὑποδῦναι πόνον ἐτόλμησαν.
Inst. Cyr. VIII. 2, 2: συνηδόμενος μὲν ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς.	Iul. or. I. p. 44D: χαίρεις μὲν ἐπὶ τοῖς τῶν ἄλλων ἀγαθοῖς.
Rep. Lac. XV. 7: ἀστυφέλικτον τὴν βασιλείαν παρέξειν.	Iul. or. I. p. 14D: τὸν Λυκοῦργον . . . ἀστυφέλικτον τὴν βασιλείαν διαφυλάττοντα.
Cyneget. I. 6: ἀείμνηστον κλέος.	Iul. or. I. p. 42B: κλέος ἀείμνηστον.

Iam, ut summam huius disputationis faciamus, Iulianus Themistii orationum I et II permultis locis vestigia pressit, nullo vero ad verbum. Pauciora e Libanii oratione desumpsit. Libanius quoque e prima oratione Themistiana pauca hausit. Themistius nonnullis locis orationis quartae primam Iuliani orationem ante oculos habuit. Quod attinet ad veteres scriptores, Iulianus ac Themistius et persaepe Platonis verbis ipsis usi sunt et multis eius sententiis locutionibusque laudationes ornaverunt. Praeterea Themistius quattuor locis Aristotelis verba ipsa reddidit et Iulianus nonnulla Xenophontis vestigia praebet. Libanius e Platonis dialogis et cum Iuliano e Thucydide sententias et locutiones delibavit. Ex Herodoti historia illi viri exempla et sententias hauserunt. Quamquam eosdem scriptores suum in usum converterunt, tamen nullus locus afferri potest, ad quem aut imitandum alius per alium adductus sit aut quem alii debeat.

Vita

Natus sum Carolus Otto Gladis in oppido Silesiae superioris, quod Cosel vocatur, a. d. VI. Kal. Febr. anni 1881 patre Ioanne, matre Anna e gente Strosetzki, quos ambos adhuc salvos esse valde gaudeo. Fidei addictus sum evang.-lutheranae. Litterarum elementis imbutus progymnasium Coselense adii, deinde gymnasium Vratislaviense Fridericianum. Vere anni 1901 maturitatis testimonium adeptus postquam per sex menses domi mansi, autumno eiusdem anni Vratislaviam me contuli, ut studiis philologicis operam navarem.

Docuerunt me viri doctissimi:

Baumgartner, Bratke †, Cichorius, Ebbinghaus, Foerster, Freudenthal †, de Hase, O. Hoffmann, Kawerau, Norden, Schücking, Skutsch, Sturm, Wrede †, Wünsch, Zacher.

Seminarii philologici ut sodalis essem ordinarius Foerster, Norden, Skutsch concesserunt. Praeterea ad exercitationes archaeologicas me admisit Foerster; ad philosophicas Freudenthal †, ad theologicas Bratke †.

Quibus viris omnibus gratiam habeo maximam, in primis autem Foerstero, qui huic opusculo componendo operam curamque impendere non desiit.

Theses

1. Them. or. II p. 30 c lego cum Roulezio χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ στατῆρος.
2. In Euripidis Iph. Taur. v. 3 lectio codicum tenenda est
   Ἀτρέως δὲ παῖς
   Μενέλαος Ἀγαμέμνων τε.
3. Quidquid Philostratus V. Soph. I 11 de Hippia sophista scripsit, non solum carptim, sed omnino e Platonis Hippiis fluxit.
4. Phaedri fabularum, quamquam nonnullae omni elegantia florent, tamen maior pars deterior Aesopi fabulis est.